

Дневник

(стенографски)

на

XIX^{то} обикновено Народно събрание

Трета редовна сесия

5. заседание, петък, 20 октомври 1922 г.

(Открито от председателя Н. Атанасов, в 4 ч. 15 м. след пладне).

Председателя: (Звъни) Моля г. секретаря да провери присъстващите г. г. народни представители.

Заместник-секретар Ю. Вълков (з): (Прочита списъка. От заседанието сж отсъствували следните народни представители: Ариф Агушев, Димитър Анастасов, Иван Ангелов, Александър Атанасов, Стефан Бакърджиев, Димитър Благоев, Стефан С. Бобчев, Лазар Богданов, Тодор Булев, Атанас Бууров, Петър Вълков, Григор Василев, Власт Власковски, Асен Вълканов, Никола Габровски, Иван Ганев, д-р Александър Гиргинов, Иван Гешов, Никола Гешов, Ради Гичев, Гено Ненков Грамов, Бено Гърбов, Георги Данаилов, Стефан Даскалов, Петър Димов, Михаил Донсузов, Тодор Драганов, Антон Иванов, Никола х. Иванов, Христо Кабакчиев, Захари Каменов, Коста Канев, Стефан Кърчев, Тенчо Кйосев, Петър Кораков, Тенчо Кортенски, Стоян Костурков, Радослав Крайчев, Жико Лишков, Андрей Ляпчев, Михаил Маджаров, Рашко Маджаров, Александър Малинов, д-р Гаичо Марков, Ено Марковски, Владимир Моллов, Нух Мустанов, Никола Мушанов, Лачо Неделков, Димитър Нейков, Михаил Неков, Петко Палиев, Станко Панайотов, Кръсто Пастухов, Тодор Петров, Стоян Попов, Никола Савчев, Никола Салунджиев, Трифон Саралиев, Митко Семов, Митко Соголов, Шилиян Сокуров, Георги Стойнов, Атанас Стойчев, Теодор Теодоров, Христо Тодоров, Желю Тончев, Апостол Урумов, д-р Йосиф Фаленхехт, Петър Филев, Хосло Хасанов, Димитър Христов, Стойчо Христов, Иван Цанков, Тодор Цегов, Станко Цястов, Александър Чапрашиков, Крум Чапрашиков, Желю Юрданов, Юрдан Юрданов и Димитър Яблански)

(Председателското место заема подпредседателя Г. Марков.)

Председателстващ Г. Марков: (Звъни) От 216 души народни представители, присъствуват 96. Има законното число депутати.

Обявявам заседанието за открито.

Г. г. народни представители! В края на извънредната сесия се разрешиха отпуски на някои народни представители по за. 5—10 дни и разрешените им дни се падат в редовната сесия. Остава да разрешите въпроса: считате ли, че отпускат им предявява и през редовната сесия? Които

сж съгласни с това, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Бюрото на Камарата е разрешило отпусък на следните г. г. народни представители:

На г. Тодор Булев — 1 ден, за 20 т. м.;

На г. Ботю Ботев — 10 дни, считан от 25 т. м.;

На г. Гани Радев се извинява отсъствието за 19 т. м.

Г. Стойчо Христов по болезнени причини моли да му се разреши 30-дневен отпусък. Прилага медицинско свидетелство. Които г. г. народни представители сж съгласни да му се разреши исканият отпусък, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

На г. Иван Гетов се извиняват отсъствията, направени на 16, 17 и 18 т. м.

На г. Никола Дейков се разрешава 3-дневен отпусък по домашни причини, считан от 23 т. м.

На г. Христо Данев се разрешава 4-дневен отпусък, считан от 25 т. м.

Постъпило е питане от народните представители от Видинската избирателна колегия г. г. Александър Мицев и Станко Цястов, с което питат г. министра на вътрешните работи за нередовността при избора в гр. Лом. От това питане ще се изпрати прेषис на г. министра, който, когато е готов, ще отговори.

Минаваме към дневния ред.

Вчера стигнахме до § 24 на законопроекта за изменение и допълнение на закона за углавното съдопроизводство, по който параграф се изказаха г. г. народните представители и по липса на кворум не можахме да го гласуваме. Затуй сега ще гласуваме § 24.

Които сж съгласни да се приеме § 24, както се докладва от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г. докладчика да докладва § 25.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 25. Чл. 79 се изменява така:

„За задържане повече от 24 часа полицията донася на прокурора, който може да нареди, когато това е необходимо за успеха на разследването, задържането да продължи до 10 дни. За по-продължително задържане е необходимо постановление на надлежната съдебна власт“.

Председателствуващ Г. Марков: Има думата народния представител г. Никола Пждарев.

Н. Пждарев (д): (От трибуната) Г. г. народни представители! С § 25 се внася изменение на чл. 79 от закона за углавното съдопроизводство. В този параграф и в този член се урежда правото на полицията да посегне на личната свобода — едно от най-съществените блага на благоустроените държави. Ако в една държава свободата на личността не е осигурена, тя не може да минава в числото на благоустроените държави. Естествено е, че общественият интерес много пъти ще трябва да посегне на това благо на личността, но законодателят е длъжен да предвиди изрично случаите, в които може да стане това посегателство в името на обществения интерес и да предвиди формите, които като се пазят, ще бъдат избегнати случаите, когато неоснователно ще се посегне на това благо на личността. В чл. 79 се казва: (Чете) „За задържане повече от 24 часа полицията донася на прокурора“, което ще рече, че за задържане по-малко от 24 часа полицията не е длъжна да донася на прокурора; а по-нататък се казва, че прокурора може, когато намери за необходимо за успеха на разследването, да нареди задържането в полицията да стане и до 10 дни. Това право досега прокурорите го нимаха: (Чете) „За по-продължително задържане е необходимо постановление на надлежната съдебна власт“. В закона се признава, че намесата на съдебната власт е една гаранция за запазване личността, за запазване свободата на гражданина, а тази гаранция се оставя в малко по-надирен план, когато вече гражданинът поседи 10 дни в затвора. Верно е, че това 10-дневно стоење в затвора ще става по нареждане на прокурора, прокурорът е орган на съдебната власт. Би трябвало да счита човек, че гражданинът е гарантиран, когато прокурора се намесва и бди за неговото задържане. Във всяка една добре устроена страна, във всяка страна, в която съдебната власт, включително и прокурорската, е независима, това би било и една голяма гаранция, безспорно. Ето защо, всичко в този въпрос се свежда към фактичката обстановка — в какво положение се поставени нашите полицейски и съдебни власти да действуват, и ако условията, в които те действуват, са неблагоприятни за гарантиране правата на личността, законодателят ще трябва да вземе всички мерки тези права да бъдат гарантирани с формата, която той ще създаде. Ето защо аз сметам, че комисията не е имала пред вид обществения интерес, интереса да бъдат запазени правата на личността в нашата страна, когато не е възприела прокарването в първоначалния проект постановление за задържането на българския гражданин в полицейския участък да бъде всекога съставян акт. В първоначалния проект беше казано: (Чете) „За всеко задържане полицията е длъжна незабавно да състави акт, в който излага причините на задържането и който, заедно със задържаното лице, изпраща на надлежния прокурор или мировия съдия“.

Министър П. Янев: А малко по-надолу какво казва проекта?

Н. Пждарев (д): Какво казва проекта? Това е постановлението на чл. 78.

Министър П. Янев: За не повече от 10 дни.

Н. Пждарев (д): Не. В проекта е казано: (Чете) „За всеко задържане полицията е длъжна незабавно да състави акт, в който излага причините на задържането и който, заедно със задържаното лице, изпраща на надлежния прокурор или мировия съдия“. Това е постановлението на чл. 78.

Министър П. Янев: А следующия параграф какво казва?

Н. Пждарев (д): Следующия параграф казва, че не може да бъде задържано съгласно този член лице повече от 24 часа.

Министър П. Янев: Значи, не може да го задържи за повече от 24 часа.

Н. Пждарев (д): Не може да го задържи, но в първоначалния проект беше казано, че за всеко задържане е длъжен да състави акт. В проекта, който се представя сега за гласуване, това е изхвърлено. Следователно, полицията може да задържи едно лице и да го държи 24 часа,

без да състави акт за неговото задържане и за причините, които са предизвикали това негово задържане.

Г. г. народни представители! Аз имах случай и вчера да ви кажа: ако ние живеем нормални времена, ако ние живеем при добре уредена полицейска служба и добре избран полицейски персонал, ако живеем при едно управление, което иска да направи от полицейската власт истински пазител на гражданските и политическите права на хората, а не да направи от нея похитител на тези права, ние можем с лекота да гледаме на тези постановления на углавното съдопроизводство; но когато вземете пред вид онези условия, при които ние сме поставени, условия много тежки, безпокойния живот на гражданина, ние сме длъжни да предвидим всички мерки, всички форми, които ще успокоят нашето гражданство. И особено сега, г. г. народни представители, когато в нашата страна се всева такъв един непоносим и нечуван терор, народното представителство трябва да се издигне на висотата на своето положение и да каже: аз искам да гарантирам за българските граждани всичките форми, които ще осигурят неговото спокойствие, неговата неприкосновеност. Това сме длъжни да го направим, ако искаме да се разбере, че народното представителство нема никаква бъркотия в онзи начин на управление, който се насажда сега в нашата страна, че народното представителство е против такъв начин на управление и че е проникнато от желанието гражданите в тази страна да се чувствуват спокойни и мирните граждани да не бъдат засегнати, а не да се оставят спокойни само ония български граждани, които предварително са се отказали от всекаква намеса в нашия политически и обществен живот. Днес у нас са спокойни само онези, които не се интересуват от това, което става в държавата и което върши правителството; оставяте спокойни и всички онези, които са органи на тази власт, органи на правителството. Но всичко онова, което е против правителството, всичко онова, което има куража да каже нещо против управлението, вие го поставяте под нечуван терор и за това си служите с органите на полицейската власт. И ако това е така, г. г. народни представители — това не може да отречете, защото всеки от вас има пример в своя град или село — ако това е така, казвам, вие г. г. народни представители, ще трябва да се загрижите за положението на нашата страна, да се загрижите за вътрешното ѝ положение, за да можем да я отбием от този опасен път, в който сме тръгнали.

Н. Георгиев (з): Това, което приказвате, е толкова верно, колкото е верно и това, което приказвахте по-рано — че са изгинули сме шлепове храни във Видин.

Н. Пждарев (д): Г. г. народни представители! Вие ще ми позволите да ви посоча примери, защото ако вие отричате фактите, ще трябва да ви се посочат примери.

Н. Георгиев (з): (Възразява).

Н. Пждарев (д): Г. Георгиев! Защо се повръщате на работа, за която аз исках анкета и вие не се съгласихте?

Н. Гетов (з): Напротив, ти бега от анкета.

Н. Пждарев (д): Председателя на организацията на Демократическата партия във Вършец, Михаил Угрюнов, е арестуван.

Н. Атанасов (з): Г. председателю! По съдържанието на члена ли се говори?

Председателствуващ Г. Марков: Примери посочва.

Н. Пждарев (д): . . . докаран в Берковица, защото е ходил в Търново и е държан 48 часа.

Некой от земеделците: Не е верно!

Н. Пждарев (д): Това ли не е верно? Вие може да приказвате. Иван Замфиров от Вършец . . .

Министър П. Янев: Той е арестуван, защото е искал да устрои атентат срещу кмета.

Н. Пждарев (д): Какво, какво?

Министър П. Янев: Ванныя блок е искал да устрои атентат срещу кмета.

И. Симеонов (д): Как ги измисляте тези атентати!

Н. Пждарев (д): Иван Замфирков, защото си е позволил големото престъпление да говори против правителството в една кръжка, е бил подкаран в Берковица, 18 км. далеч от Вършец и е бил заставен да отиде пеша там за час и половина, без да му е позволявано никаква почивка, заедно с двамата му слуги, и в негово отсъствие чифлика му се разграбва.

Във Фердинанд полицията показва на гражданите един списък, извиква ги един по един, пита ги защо сж ходили в Търново и им заявява, че преди референдума ще бъдат арестувани.

В с. Одаите, Търновско, на 1 октомври става избор за селски съдии. Блока си позволява да получи 270 гласа срещу 70 на дружбащите. Докарат се поощ време кметът и 6 души общински съветници демократи, затварят се в полицейския участък и се държат цела нощ, като на един от тях е нанесен силен побой. Намесата на прокурорската власт ги е откъвала от посегателствата на полицията.

Некой от земеделците: Големо чудо!

Н. Пждарев (д): Няколко вечери преди това през нощта в Берковица извличат от хотела Стефани Попов от Берковица, напасят му ужасен побой в участъка и го пушат да си върви.

Това сж факти, които стават сега, които се вършат от нашата полиция, а според нашето законодателство, което сега ще въведеме, тази полиция не е длъжна да каже в един акт, защо е задържала лицето и какво е сметала да постигне от обществен интерес, като е задържала това лице. Г. г. народни представители! Ако всичко това стане в нашата страна, вие не сте ли длъжни да се замислите и да намерите форма, с която вие ще осигурите свободата и независимостта на българските граждани?

К. Ковачев (з): Г. Пждарев! Вервате ли вие, че полицията е направила това нещо?

Н. Пждарев (д): Г. Ковачев! Вервам ли! Това сж факти. Ами това сж хора, ваши полицаи, които считат за голема заслуга, че сж ходили в Търново и сж се проявили като големи дейци. Та това е полицията, г. г. народни представители, и ние нема да се чудим, че е такава, защото в това направление и сж давани наставления и в това направление е действувало. Някои можеха да се съмняват в това, но след това, което стана на 15, 16 и 17 септември, за никого в тази страна не може да има съмнение, че шефа на нашите полицаи желае да имаме такава полиция.

К. Ковачев (з): Защо толкова плачете и жалите за този 17 септември?

Н. Пждарев (д): Г. г. народни представители! Не само аз, а сметам, че всеки народен представител трябва не само да жали, но дълбоко да сжжалява за онова, което стана.

И. Гетов (з): В пригответената реч на Малинова се казва, че правителството трябва да бъде свалено на всека цена.

Н. Георгиев (з): Нали се сжгласихте да минавате през трупове, г. Пждарев!

Н. Пждарев (д): Не знам какви речи сж държали Малинов и другите, но аз зная това, което вършеше полицията на Райко Даскалов и това, което вършеше самия Райко Даскалов. И понеже вие ме навеждате все на този 16 и 17 септември и искате да ми говорите за трупове, аз ще ви кажа какво ми пише един независим гражданин, който досега не е бил в никоя политическа партия.

Н. Георгиев (з): Неверно, този независим гражданин е Буров; той трябва да е писал това.

Н. Пждарев (д): Не. — (Чете) На 16 м. м. рано заранта отидох на гарата да ви посрещна.

Н. Атанасов (з): Какво казва Малинов? — „Трябва да бъде свалено на всека цена“.

Н. Пждарев (д): Да, и аз ви заявявам, че тези управници трябва да бъдат свалени.

Н. Атанасов (з): Свалихте ли ги?

Н. Пждарев (д): В интереса на тази страна, за интереса на народа, за интереса на държавата, за интереса на нашия напредък, това правителство трябва да бъде свалено.

Г. Колва (з): За какви народни интереси говорите?

Н. Пждарев (д): И когато блоковите водители отидоха да водят българския народ против това правителство, в името на обществените интереси, не в името на своите лични интереси, вие създадохте опия събития, от които се почувсява всеки.

Н. Атанасов (з): Вол, който рне, змята пада на гърба му.

Н. Пждарев (д): (Продължава да чете) Там прекарах почти целия ден и бех свидетел на сцени, които по своето варварство надминават всичко, което можех да си представя дотогава. Дожолко недостойно беше при това поведението на самата власт можете да съдите от това, че възмущението ми ме извади, мене, не некого друго, от безучастното ми отнасяне към политическия и даже обществен живот на страната, така че само за един ден аз, а не некой друг, станах даже активен блокар и на 17 с. м. заранта отидох с ядрото към Търново, за да видя със собствените си очи, през собствените очила, че е възможно да се стреля като върху бесни кучета или глушници от разбесували се вълци, върху мирни граждани, които не, отиват напред, а се връщат от сред пътя обратно, от едно проектирано, позволено, но не състоящо се събрание, връщат се мирно, тихо, без да приказват даже, немачи даже ножчета да си отрежат хлеб“; . . .

Н. Атанасов (з): Само в един вагон сж били намерени 15 револвера.

Н. Пждарев (д): . . . „връщат се, изпълнявайки съветите на министра на полицията и имащи от него писмено уверение, че от никого не ще бъдат закачани“.

Г. г. народни представители! Ако това е положението, в което ние сме сега, ако тия сж условията, в които ние действуваме аз ви моля да се сжгласите в § 25 да се прибави алинея втора: (Чете) „За всеко задържано полицията е длъжна незабавно да събщи телеграфически на надлежния прокурор и да състави акт, в който излага причините за задържането. Акта се приподписва от задържания и най-малко от един свидетел, не полицейски чиновник“. Това е необходимо, за да осигурите и вие гражданите от посегателства, на една недостойна, некоректна, престъпна полицейска власт, а § 25 да бъде изменен така: (Чете) „Чл. 79 се изменя така: По силата на своята власт, полицията не може да задържи заловеното съгласно чл. 78 лице за повече от 24 часа. Прокурора може да нареди писмено задържането да продължи до три дена“ — намалявам го от десет на три дена, защото факта, сже софийския и пловдивския прокурори, проявеното големо партизанство в Министерството на правосъдието с техното уволняване, ви показва, че прокурорите сж поставени в положение да не могат да действуват самостоятелно и по своя съвест и по диктовката на своята длъжност, а ще трябва много пъти да действуват по чуждо желание и нареждане — „когато това е необходимо за успеха на разследването. За по-продължително задържане необходимо е постановление на надлежната съдебна власт“.

Аз сметам, г. г. народни представители, че вие ще се проникнете от желанието не да подкрепяте и да поддържате полицейската власт такава, каквато днес я имаме, а да създадете управление в тази страна, от което да може да се разбере, че всеки гражданин, който желае да живее мирно в тази страна, по който иска да изпълнява добросъвестно своите граждански и политически права, ще бъде спокоен в своя частен живот и на неговите свободи нема да посегат хора, които сж поставени да паят тези негови права и тази негова свобода.

И. Гетов (з): Ако беше мирен нямаше да те изпъдят от Дулиница.

Председателствувач Г. Марков: Има думата народния представител г. д-р Петър Джидров.

Д-р П. Джидров (с): (От трибуната) Г. г. народни представители! Аз трябва тоже да кажа, че изменението, които се предприемат на закона за углавното съдопроизводство не могат да намерят одобрение, защото по този начин се посяга на една уредена работа, на едно углавно съдопроизводство, което е било в сила толкоз години и, за да се измени, би се следвало да се процелт...а малко по-другояче. Не е въпрос да критикувам отделни постановления; не е въпрос и там — да отрека въобще постановленията, които си имат местото. Нашата углавна процедура е една от най-либералните процедури — така поне е минавала досега — и ние бихме могли да изменим някои постановления, които опитът е доказал, че не отговарят на нашите условия, на нашите нрави, но тогава ще пристъпим към изменението на тия постановления, които нашата съдебна практика ни посочва. В Министерството на правосъдието днес-затднес оперират с една фундаментална обнова на всички закони. Така е гражданската процедура, така е углавната процедура и, без да отричам известни добри постановления, напр. в гражданската процедура, все пак трябва да се критикува и трябва да се каже, че не бива тжй да се предприемат изменението.

Човек може да се спре на всеки член от закона за углавното съдопроизводство, който се изменява. Аз не искам непременно да подозирам г. министра, че има лоши намерения в този или онзи член, но един отговор трябва да се даде от г. министра именно на въпроса, който преди малко тук се изтъкна, а именно каква нужда е накарала Министерството на правосъдието да ни предложи едно коренно изменение на углавната процедура, на един закон, който сам по себе си има много добри качества и можем тук-таме да изменим известни постановления от закона в полза винаги на подсъдимия, в полза на обществения интерес. А това ние не виждаме.

Правото на прокурора да арестува обвиняеми лица и престъпници ние го виждаме подчертано в един закон, когато прокурорът имаше тази власт и без да се подчертава това нещо. Даже мене ми прави странно впечатление като се казва, че прокурорът има право да задържа 24 часа, както е казано точно в текста на § 25 за изменение на чл. 79, значи: (Чете): „За задържане повече от 24 часа полицията донася на прокурора, който може да нареди, когато това е необходимо за успеха на разследването, задържането да продължи до 10 дни“. Защо ние поставяме такива специални права на прокурора, когато той по досегашната процедура е имал върховни права? Винаги той е могъл да арестува, но като човек на съдебното съсловие винаги ще постъпи по правилното разбиране на службата — да уведоми следователя. Прокурора не е създаден за да арестува. Арестуват съдебните следователи, когато ги имаме. Има случаи, когато съдебно-следователският институт е премахнат и на прокурора е дадена върховната задача да издирва престъпленията чрез своя орган, съдебната полиция; там вече прокурорът има качествата и правата и на следователя. Ако бихме отишли към тая реформа, то е друго, г. г. народни представители. Тогава във всеки околийски център можете да имате прокурор, който да изпълнява съдебно-следователската длъжност със своята специална полиция, съдебната, а не такава, каквата имаме днес, която служи на г. министра на вътрешните работи. Ние ще имаме, значи, специален орган, който се съсредоточава в прокурора на местото и той хваща престъпника, когото заедно с обвинителния акт предава веднага на съдията и последния постановява своята присъда. Това е, бих казал, една реформа, която улеснява издирването на престъпленията и подпомага за премахването на престъпността, защото на местото веднага ще се издире и ще се добие една осъдителна или оправдателна присъда. Но тук какво имаме? В един углавен закон да повтаряме правата по закона за полицията! Там е казано, че полицията нема право да арестува граждани повече от 24 часа. То е едно полицейско разпореждане, едно разпореждане, което интересува полицейските органи и нема защо да го турят тук.

Министър П. Янев: За да го знаят и съдебните органи,

Д-р П. Джидров (с): Ама то съществува в самия закон за полицията! Там е казано, че полицията нема право да задържа граждани повече от 24 часа. На вас цитираха тук, пак и аз знам маса случаи — и това не се оспорва нито вчера, нито днес, така е било — че полицията арестува неправилно български граждани като ги задържа 24 часа и повече. Ето, напр. тези хора, за които говори г. Пъдарев, сж разтакали повече от 24 часа. Когато ние внасяте тук изменение или допълнение на този член, аз бих казал да го турите в друг член, при друго положение; би могъл и тук, но имаме закон, който запрещава да се арестуват повече от 24 часа — въпреки това, има български граждани, задържани от полицията и по 48 и по 56 часа. Значи не се касае за един закон, който трябва да се знае. Ако съдебните органи боравят с такива арестувания, разбирам да се тури, но полицията арестува. А какво арестува, там е казано. Имайте пред вид, г-да, че в закона за углавната процедура, когато се дават права на който и да е орган, не се дават абсолютни права за лишаване български граждани от свободата, а се дават специални права за лишаване от свободата само при извършено престъпление. И като казвате, че прокурорът има право да арестува до 10 дни български граждани, аз искам г. министъра да отговори на този въпрос, който, безспорно, ще се зададе при тълкуването на закона — не се разбира, че прокурорът има право да арестува български граждани 10 дни въобще, а че се разбира правото на прокурора да задържи некого, или да го лиши от свобода при извършено престъпление.

Н. Пъдарев (д): При случаите, изброени в чл. 48.

Министър П. Янев: Полицията ще го задържи при престъпление.

Д-р П. Джидров (с): Не, полицията го задържа, напр., от желание да отмъсти на един противник на партията, на която служи.

Министър П. Янев: Това е много казано.

Д-р П. Джидров (с): Не е много казано. Ако беше много казано това, нямаше да създават закон за амнистия, с който да оправдавате околийски началници и пристави, които незаконно сж задържали български граждани. Но ние сами турихте един такъв член, защото знаехте, че има много органи на властта, които сж задържали незаконно български граждани.

Д-р Н. Сакаров (к): Стара практика.

Д-р П. Джидров (с): Това е стара практика, отдавна го има, сега зачести, и ние, като знаем, че има такива ваши органи, вмъкнахте и този именно член.

Ето защо, г. г. народни представители, понеже се касае за престъпления, трябва да турите и разумен текст, кога прокурора трябва да арестува един гражданин, защото е извършил едно престъпно деяние. Чак-сега прокурора може да го арестува, както може и да го освободи, а пак административните органи могат да не послушат прокурора, както е случая с арестуването на бившите министри. Но когато казвам е за престъпление, ненужни сж правата, които се дават на прокурора — 10 дни да задържа български граждани — ако искрено мислите да направите нещо. Защо? Защото там, дето има прокурор, който ще бъде турен в движение, който ще действа там има вече и следовател. Защо ще дадете право на един прокурор, г-да, в Кюстендил, в София и в който щете град в България, при когото има вече по двама, трима, четирима съдебни следователи, които имат право чрез постановление да задържат престъпници, защо казвам, ще дадете право на този именно прокурор да задържа 10 дни един подсъдим? Това не е хубаво постановление и който го е писал, не го е домислил. Аз моля г. министъра на правосъдието да се справи, поне за себе си да го направи, защото подозрението е именно в сменяемостта на прокурорите, и понеже те сж зависими винаги от волята на правителството, ще трябва, в услуга на партизани, по некакви донесения, да арестуват и лица, които може и да не сж престъпници. И да те задържа аз тебе по силата на закона 10 дни, то е достатъчно да сметам, че сжм си отмъстил вече. Ако

има смисъл, г-да, да подчертаете изрично правата на един прокурор да задържа, вие ще трябва да му кажете, че той има право да задържа при известни престъпления или да освобождава, но веднага е длъжен да съобщава за това на следователя, който взема по-нататъшни мерки. Той задържа предохранително, защото трябва да знаете, че ролята на прокурора, като административно лице, е предохранителна. Когато престъплението се извърши, той влиза в друг стадий на своите функции — като обвинител; но докато не е написал обвинителният акт, той няма друго право, освен да предохранява престъпленията и да запазва реда, предписан от законите, и ако е намерено престъпление, тук вие му давате право да вземе мерки, за да не се заличат следите от престъпното деяние. Там, дето прокурора не може да действа, там може да действа следователя. Прочее, дайте на следователя тази работа. И аз искам г. министъра да вникне в смисъла на тоя член, да не даде възможност да се използва от него, от мене, от трети лица, създайте едно обективно право, което да служи на всички власти еднакво, полезно за обществения ред, полезно за гражданските интереси. А тоя текст, който . . .

Министър П. Янев: Прокурорът е над следователя при предварителното следствие, защото то става под негов контрол. Прокурора може даже да препоръча мерка, за която да отговаря.

Д-р П. Джидров (с): Прокурорът е над следователя! Това е безсмислица.

Министър П. Янев: Това не е безсмислица. Прокурора винаги бди за правилния ход на следствието.

Д-р К. Миланов (о): Прокурорът взема инициативата само да повдигне и поддържа едно обвинение.

Н. Пждарев (д): Той е страна.

Министър П. Янев: И да наблюдава за правилния ход на следствието.

Д-р П. Джидров (с): Може да наблюдава, никой не му отрича това право.

Д-р К. Миланов (о): Направето го за всички равно, защото това може да се прилага на вас.

Д-р П. Джидров (с): По заплатите ще видите, че заместниците-прокурори, които имат ролята на прокурори, сж по-долни органи от следователя.

С. Манов (к): Прокурорът е орган на министъра. Той може да разполага сже свободата на гражданите по този начин.

Д-р П. Джидров (с): Всеки съдебен орган за своята служба, еднакво висш или нисш, е независим орган. Прокурора наблюдава следствието и нищо повече, но прокурора се подчинява на нарежданията на следователя. Следователят и следствието, което е установено в закона — това сж границите за гражданите, когато ги преследваме за известни престъпни деяния. Защото докато некой не бъде осъден, счита се невинен, не могат да го считат виновен. Даже често нжти извършени престъпления имат толкова важни обстоятелства, които могат да дойдат на помощ на подсъдимия, че един най-строг съд да го оневини. Поради туй по престъпната воля, по деяние престъпно не можем да говорим така леко. То е един голем, тънък въпрос, който се е изследвал, и ние сме длъжни да оградим — това е признато от модерната углавна наука — всички подсъдими от каквито и да било злоупотребления. Като изтъквам това, аз апелирам към вас, г. г. народни представители, да не се простирате нашироко и надълго в определяне конкретно некакви права на прокурора, който, по моето мнение, въз основа на нашата углавна процедура има най-широки права, толкова широки права, че той може днес да арестува всекиго, без да се обръща внимание на неговото звание, без да се обръща внимание на неговото обществено положение, както и да освободи всекиго, даже тия, които министрите искат да затворят. Това е негова длъжност. Сега, какво ще правят административните органи, то е друга работа — за тях има друга отговорност.

Предлагам, значи, тоя текст да бъде заличен и да остане старото положение, което аз не зная защо се изменява. Тези текстове си схождат и по съдържание; не се изменява с нищо стария текст, а се създава едно положение, което не се налага от нуждата, и ходатайствувам да се оттегли от г. министъра.

Председателстващ Г. Марков: Ще гласуваме. По § 25 сж направени следните предложения.

Д-р Н. Сакаров (к): Нема кворум.

Председателстващ Г. Марков: Направено е предложение от народния представител г. Никола Пждарев. . .

С. Манов (к): Немате кворум.

Председателстващ Г. Марков: . . . § 25 да се измени така: (Чете)

„Чл. 79 се изменя така: По силата на своята власт полицията не може да задържи заловеното съгласно чл. 78 лице за повече от 24 часа. Прокурора може да нареди писмено задържането да продължи до три дни, когато това е необходимо за успеха на разследването. За по-продължителни задържания необходимо е постановление на надлежната съдебна власт“.

С. Манов (к): Немате кворум, г. председателю; само 52 души сж тук.

Председателстващ Г. Марков: 78 души сж.

Предлага се да се прибави и втора алинея: (Чете) „За всеко задържане полицията е длъжна незабавно да съобща телеграфически на надлежния прокурор и да състави акт, в който излага причините за задържането. Акта се подписва от задържания и най-малко от един свидетел не полицейски чиновник“.

Които приемат туй предложение, моля, да вдигнат ръка. Малцинство, не се приема.

Които приемат § 25, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрането приема.

Д-р Н. Сакаров (к): Нема кворум; 55 души присъствуват.

Председателстващ Г. Марков: 78 души присъствуват, г. Сакаров!

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 26. На местото на преместения чл. 80 дохожда следния нов член:

Чл. 80. Полицията може да влиза във всеко време през денонощието в обществени заведения (хотели, кръчми и др. т.), за да дери и залавя подозрителни лица.

„В частни жилища тя може да влиза, за да залавя лица, които може да задържи, съгласно чл. 78, или които се дият от властта, само в присъствието на представител от местната община или най-малко един съсед.

„Нощем, обаче, полицията може да влиза в частни жилища само в случай на пожар, наводнение, убийство, нараване, обир, когато в жилището е приборнало подозрено в престъпление лице, по покана на ония, които се намират в жилището, или с писмено разрешение на съдебната власт“.

Председателстващ Г. Марков: По § 26 има думата народния представител г. Никола Пждарев.

Н. Пждарев (д): Г. г. народни представители! Във втората алинея на чл. 80 е станало в комисията едно изменение на предложената от министъра на правосъдието редакция. Това изменение е: когато се влиза в частни жилища, това трябва да става в присъствието на представител от местната община или най-малко един съсед. В първоначалния проект на г. министъра беше най-малко двама съседи. Когато се замества представител на общината сже частно лице, считал е министъра на правосъдието, считало е правителството, че гаранцията за едно частно лице ще бъде по-голема, когато се изис-

ква присъствието поне на двама свидетели частни лица. Аз не зная какви съображения може да има комисията — от обществен интерес разбирам — за да се посега на тази гаранция на частното лице. Това е една гаранция повече, това е една по-силна гаранция, че когато се тарапува в жилищата на частните лица, ще бъдат спазвани техните права. Когато се посега на такава една гаранция, требваше законодателя, требваше комисията да има некакви особени съображения. Комисията не ни дава такива съображения и аз не вервам да може да намери такива съображения. И аз бих молил г. г. народните представители да се съгласят, алинея втора да бъде изменена в смисъл не най-малко един съсед, а най-малко двама съсед да присъствуват, тъй както беше в първоначалния проект, затова защото по такъв начин, без да се засегат правата на обществото, обществените интереси, да се правят обиски и претърсвания в частните жилища, ще се запазят и правата на гражданите. Когато могат да се защитят тези две права без особени затруднения във формалността, сметам, че народното представителство нема защо да не се съгласява с такава една форма.

Председателстващ Г. Марков: Има думата народния представител г. д-р Петър Джидров.

Д-р П. Джидров (с): Аз очаквам г. министъра да си каже думата по туй.

Министър П. Янев: Думата на министъра е казана в самия законопроект.

Нема какво повече да ви обяснявам. Казано е в законопроекта, че когато полицията отива в частно жилище, тя може да отиде най-малко с представител на общинската власт или с некой съсед.

Н. Пждарев (д): В проекта беше двама души.

Министър П. Янев: В проекта може да пише и 50 души.

Д-р П. Джидров (с): Какво се карате?

Н. Пждарев (д): Значи, Вие, г. министре, сте си изменили мнението.

Д-р П. Джидров (с): Когато се внесе един законопроект, ние мислим, че г. министъра го е обсъдил, и когато е турил двама свидетели, респ. общинската власт, имал е своите съображения за туй. Комисията по други свои съображения е заличила „двама“ и е оставила „един“ и казва министъра: „Това е мое мнение“.

А. Кундалев (з): Комисията нами е властна?

Д-р П. Джидров (с): Комисията е властна — кой отрича туй — но комисията не ни казва защо от „двама“ е направено „един“.

Д-р Н. Сакаров (к): Да каже докладчика.

Д-р П. Джидров (с): Докладчика не ни казва нищо. Затуй апелирам към г. министъра: има ли пречка, г. министре, за Вас да приемете вместо „един“ — „двама“?

Министър П. Янев: Ако приема двама, ще кажете пет души. Никого нема да ви угоди. Най-малко трябва един.

Д-р П. Джидров (с): Когато е ставало досега туй по съществуващия закон, имаме една практика вече на двама свидетели най-малко. „Един свидетел не е свидетел“, казва една стара римска поговорка. Това трябва да кажете на тези, които ви казват друго. Не може един свидетел да бъде свидетел. Един свидетел може да се осъди като свидетел, но когато държавата постави форми и иска в свидетеля да види гаранция за едно безпристрастно обхождане на един гражданин, с неговото жилище, с неговите свободи, не пречи нищо да запазим старата практика.

А. Кундалев (з): С половин свидетел да се яви обвинения в съда, пак ще го защитаваши.

Д-р П. Джидров (с): Г-да! Вие там трябва да сте боравили в живота, защото сте близо до народа, до неграмотните искам да кажа. Когато едно въеме искахме да за-

пазим неграмотните от задълженията, каквито се поемат от техните лихвари и пр., ние казахме: това е много хубаво; трябва да сте чували от вашите съселани, че е хубаво, че задължението на неграмотния за да бъде валидно, трябва да бъде приподписано от двама свидетели.

Д-р К. Миланов (д): Освен длъжника, който го е подписал.

Д-р П. Джидров (с): Така. Там един за неграмотност подписва, но той изпълнява една специална служба на неграмотния. За да може да се силее съда, че един човек е изразил своята воля, в това което представя пред съда, трябва двама свидетели. Това не е случайно. Ние имаме едно правило, ние имаме едно гледище по свидетелстването по актовете. Имате ли некакво основание, Вие, г. министре, да отмените това?

Министър П. Янев: Те са двама души пак.

Д-р П. Джидров (с): Не са.

Министър П. Янев: Полицията чужд орган ли я сметате?

Д-р П. Джидров (с): Ами тоя, който подписва за неграмотност, за какъв го сметате? И той не стига, но казано е двама.

Г. г. народни представители! Когато отидете да заверите едно пълномощно при нотариуса, за да приеме нотариуса, съда, държавата, че вие сте си сложили подписа пред нотариуса, иска се не един свидетел да установи вашето качество, а двама.

Председателстващ Г. Марков: И все са едни и същи свидетелите — постоянни, вечни.

Ю. Вжлков (з): Те са агенти на нотариуса, който постоянно висят на вратата му.

Д-р П. Джидров (с): Така е значи в България. Ние сме свикнали за удостоверение на личността, за удостоверение на актовете с двама свидетели. Аз казвам толков ли е сериозно това, по което един министър може да да се нервирва? Обръщам вниманието ви на това. Но, да ви кажа, вие може да направите това и без свидетели: вие пишете онзи ден толков хора от свобода — нито акт, нито процес, нито нищо.

Ю. Вжлков (з): Те сами се лишиха, ние не ги лишихме.

Д-р П. Джидров (с): Вие може да направите закон; когато вие го направите той ще бъде направен, но наша длъжност е да ви посочим, че така не е редно да стане. И понеже, г-да, вие не сте имали аслж работа с такива неща и не ги разбирате толков, послушайте кое е по-хубаво. Защо и по него пререкалия, защо и по него апострофи, защо и по него сръдния на г. министъра? Аз това не разбирам. Ако сръдния имате по тия работи мисля, че по сериозни работи съвсем не бива да се говори.

Председателстващ Г. Марков: Има думата г. министъра на правосъдието.

Министър П. Янев: В алинея трета думата „нараняване“ да се чете „нараняване“. И после има изпуснато едно „о“ от думата „обир“ — вместо „бир“, да се чете „обир“.

Председателстващ Г. Марков: В третата алинея, значи в последната алинея да се чете: „убийства, нараняване, обир“.

Министър П. Янев: Да.

Председателстващ Г. Марков: Който приемат § 26 с поправките, които съобщава г. министърът, а именно „нараняване“ да се чете „нараняване“ и думата бир“ да се чете „обир“, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдук (з): (Чете)

§ 27. В чл. 81 след думите: „никакво отлагане“ останалите думи се заличават.

Към същия чл. 81 се прибавя следната алинея:

„Същите действия полицията извършва и във всички други случаи, гдето прокурорът или мировия съдия ѝ поръчат това“.

Председателстващ Г. Марков: Има думата народния представител г. Никола Пждарев.

Н. Пждарев (д): Г. г. народни представители! Аз виждам, че не сме в състояние да ви разубедим, щото да се внесат некакви подобрения в този законопроект, тъй както е предложен от комисията за одобрение. Във всеки случай дължен съм да ви обрна вниманието върху туй, което се приема да разберете онова, което се законодателствува.

С този параграф се премахва края на чл. 81 тъй както е бил досега. Според досегашното постановление на углавното съдопроизводство, полицията не можеше да прави формални разпити щито на обвиняемите, щито на свидетелите, освен като изключения се допускаше от закона, ако някой от тях се намери тежко болен, щото да има страх, че може да умре, докато пристигне следователя. Според досегашното постановление на углавното съдопроизводство, формални разпити на свидетели и на обвиняеми можеха да правят само съдебните власти. С това изменение на углавното съдопроизводство полицията добива право да прави формални разпити и, следователно, онези разпити, които тя ще направи, онези наказания, които тя ще впише, онези обяснения, които ще се запише от нея, че сж дадени, вече ще служат като доказателство в углавния процес против подсъдимия. Това е една голема реформа, една голема крачка, която се прави у нас. И ако вие имате пред вид по какъв начин сж действували и действуват нашите полицейски органи, аз ви уверявам, че вие нема да се съгласите да се приеме това нововъведение. Достатъчно е за мен да си спомня примера на пещерската полиция. Когато това лето ставаше панахида там на гроба на покойния Такев, пещерската полиция през нощта аместува онези, които беха наговарени да посрещнат гостите, джрка ги в участъка като престъпници и на следующия ден сжставя акт, че тези, които сж отишли да правят панахида на гроба на Такева, сж отишли да освободят затворените и да устроят бунт.

Д-р Н. Сакаров (к): В дружбашко време може ли да става такава нещо!

Н. Пждарев (д): Чудно, наистина, странно, но става!

П. Карагодоров (р): То е изключение, г. Пждарев!

Н. Пждарев (д): Изглежда, че в бъдеще министра на правосъдието ще се поставяе туй да бъде изключение, но засега това е правило. — И когато знаете по какъв начин действува полицията, когато знаете, че тя не се свени да измисля такива деяния, за да замаскира своите престъпления, вие ще разберете какво лошо орждие се оставя в ръцете на такива полицейски органи. Сметате ли, че Народното събрание трябва да създаде туй на българския народ, гласувайте го, но във всеки случай гласувайте го при пълно съзнание какво нововъведение прокарвате вие в нашето углавно съдопроизводство.

Председателстващ Г. Марков: Които приемат § 27, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 28. В чл. 82 думите „горните два члена“ стават: „горния член“.

Председателстващ Г. Марков: Които приемат § 28, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 29. След чл. 84 се прибавя следния нов член:

„Чл. 84а. Дознанието се сжстои в разпитване на свидетели, в огледи, освидетелствувания, обиски и изземвания, извършени по правилата, постановени за предварителното следствие. Но на лицата, които произвеждат дознание, не се представя право да привличат подозреното лице вкачество на обвиняем, да разпитват свидетели под клетва, освен в случая на тежка болест на свидетелите, която внушава опасност за живота им, да налагат глоба на вещи

лица, поемни и преводчици за неявяване и да извършват освидетелствувание на мъртви тела, освен в случаите, посочени в чл. 152“.

Министър П. Янев: Думата „представя“ да се чете „предоставя“.

Председателстващ Г. Марков: Които приемат § 29, заедно с поправката, която предложи г. министра на правосъдието, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 30. Чл. 87 се изменява така:

„Следователят е длъжен да образува следствено дело в седмодневен срок от получаване преписката.

„За всеко почнато предварително следствие съдебния следовател е длъжен да съобщи на прокурора“.

Председателстващ Г. Марков: Които приемат § 30, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 31. Чл. 101 се изменява така:

„Когато извършват действия по престъпни деяния, полицейските лица се намират в непосредствено подчинение на прокурорите, а ако деянията сж подсждни на мировите съдии, и на надлежните мирови съдии“.

Председателстващ Г. Марков: Които приемат § 31, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 32. Към чл. 101а се прибавя следната алинея:

„За прекратяването на производството се известява потърпевшият и длъжностните лица, по искането на които е заведено то, които могат, в двенеделен срок от съобщението, да обтжжат резолюцията за прекратяване пред прокурора при апелативния съд.

„Резолюцията на прокурора при апелативния съд не подлежи на обжалване. Но както той, тъй и прокурора при окръжния съд, могат винаги да възобновят прекратеното производство, ако се открият нови обстоятелства, оправдаващи възобновяването“.

Председателстващ Г. Марков: Които приемат § 32, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 33. На края на алинея първа от чл. 105 се прибавя изречението: „Ако следователи не уважи това искане, длъжен е да отнесе въпроса на разрешение от съда“.

„Алинея втора на същия член се отменява“.

Председателстващ Г. Марков: Които приемат § 33, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 34. В първото изречение на чл. 114, след думите „оня следовател“, се притурят думите: „или мировия съдия“.

„На края на чл. 116 се прибавя: „То трябва да бъде свършено до 3 месеца. Прокурора може да продължи тоя срок най-много с един месец. За повече е нужно разрешението на съда“.

Председателстващ Г. Марков: Които приемат § 34, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 35. Чл. 131 се изменява така:

„Прокурора не трябва да иска почване на предварително следствие без достатъчно за това основание. В съмнителни случаи той е длъжен да събере сведения сам или чрез органите си (полицейски и др.)

Председателстващ Г. Марков: Които приемат § 35, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 36. Към чл. 152 се прибавя следната нова алинея:

„Ако при произвеждане на разследване по повод на скоропостижно умрело или намерено мъртво тело, без явни

признаци на насилствена смърт, е необходимо да се извърши аутопсия, за да се определят причините на смъртта, то полицията извършва такава чрез лекар или участъков фелдшер по установения ред. За времето и местото на аутопсията, полицията съобщава на прокурора или заместника му“.

Председателствуващ Г. Марков: Които приемат § 36, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Н. Пждарев (д): Участъкови фелдшери ще правят аутопсия!

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 37. В чл. 192 думите: „5—25“ стават „сто до триста“.

Председателствуващ Г. Марков: Които приемат § 37, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 38. Последното изречение на чл. 200, започващо с думата „основана“ се заменя с думите „от съдебния следовател“.

Председателствуващ Г. Марков: Които приемат § 38, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 39. В чл. 227 думите „и от съда“ стават: „или от съда и обвинителя не го представи в дадения му срок“.

Председателствуващ Г. Марков: Които приемат § 39, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 40. В чл. 239 последните думи: „препис от който се дава на свидетеля по искането му“ се заличават.

„Към същия член се прибавя следната алинея: „Неявяването на някои от свидетелите не пречи за свършване на следствието, ако същите обстоятелства са установени или могат да бъдат установени от други“.

Председателствуващ Г. Марков: Които приемат § 40, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 41. В чл. 258 след думите „следовател“ се притурят думите: „ако я намери за уважителна“.

Председателствуващ Г. Марков: Които приемат § 41, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 42. В чл. 260 думите „обявява на всички участващи в делото лица, че следствието е свършено и“, — се заличават“.

Председателствуващ Г. Марков: Които приемат § 42, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 43. Към чл. 294 се притурят думите: „или да се определи от съда мерка на обвиняемия, на когото не е взета“.

Председателствуващ Г. Марков: Които приемат § 43, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 44. В чл. 299 думите: „по възникните жалби на страните против присъдите на мировите съдили, и 4-то“ се заличават.

„При жалбата се прибавят толкова преписи от нея, колкото са лицата, против които се подава“.

Председателствуващ Г. Марков: Които приемат § 44, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 45. Първото изречение на чл. 300 става първа алинея на същия член и се изменява така:

„По дела за деяния, които се наказват със строг тъмничен затвор не по-малко от пет години, предварителното следствие е задължително. И по тях, обаче, със съгласието на прокурора, то може да се ограничи върху разпита на обвиняемия, вземането на мерката, предявяването

на диренето и изключението постановленията на чл. 260 от настоящия закон.

„Във второто изречение на чл. 300, което става алинея втора на същия член, думите: „които се решават без участието на съдебните заседатели“, се заличават.

„Към същия член се прибавя алинея трета:

„По дела за деяния, които се наказват с тъмничен затвор или по-леко наказание, предварително следствие не се извършва“.

Председателствуващ Г. Марков: Които приемат § 45, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 46. Чл. 301 се изменява така:

„По дела, които се възбуждат по жалба на потърпевшия и се прекратяват, ако жалбата бъде оттеглена, съда пристъпва към разглеждане жалбата на обвинителя според представените от него „казателства“.

Председателствуващ Г. Марков: Които приемат § 46, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 47. Заглавието пред чл. 302 „I. Разпорежданията на съда“ и пред чл. 305 „II. Разпорежданията на председателя“ се заличават“.

Председателствуващ Г. Марков: Има думата г. министър на правосъдието.

Министър П. Янев: Към § 47 ще моля да се приеме една алинея в следния смисъл: (Чете) „Чл. 302 се изменя така: След като постъпи делото в окръжния съд, председателя на съда е длъжен да определи, какви действия са нужни по него и трябва ли да бъде гледано от съда в разпоредително заседание“.

Председателствуващ Г. Марков: Към § 47 г. министър на правосъдието предлага да се прибавят следната алинея: (Чете) „Чл. 302 се изменя така: След като постъпи делото в окръжния съд, председателя на съда е длъжен да определи, какви действия са нужни по него и трябва ли да бъде гледано от съда в разпоредително заседание“. Които приемат туй допълнение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, приема се.

Които приемат § 47 с приетото допълнение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 48. Чл. 304 се изменява така:

„По дела, които могат да се прекратят по помирение, председателя на съда нарежда, щото за първото по делото заседание да се призоват само страните“.

Председателствуващ Г. Марков: Които приемат § 48, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 49. Чл. 305 се изменява така:

„Председателя на съда разпорежда да се връчи на подсъдимия препис от обвинителния акт или от жалбата на частния обвинител“.

Председателствуващ Г. Марков: Които приемат § 49, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 50. Чл. 306 се изменява така:

„Подсъдимия, който иска да посочи доказателства, вжн от посочените в обвинителния акт или жалбата, има право да стори това в двенеделен срок от публикуването на преписа. Същото право подсъдимият има и когато са допуснати от съда нови доказателства на другите участващи в делото лица“.

Председателствуващ Г. Марков: Има думата народния представител г. Никола Пждарев.

Н. Пждарев (д): Г. г. народни представители! С нововъведенията в углавното съдопроизводство — дето се увеличави втората инстанция по същество — аз сметам, че чл. 306 от углавното съдопроизводство трябва да бъде в по-либерален дух. Необходимо е да се даде на подсъдимия възможност да представи всички доказателства по

същество и след изтичане на тези срокове, които сж предвидени в чл. 306. Правосъдното нема да пострада от това, че ще може подеждания да си представи всички доказателства, и когато предвидените в закона срокове сж преминали, защото той вече нема втора инстанция, в която би могъл да представи доказателствата, за които е пропуснал в първата инстанция да събщи в съда, и то в сроковете, предвидени в чл. 306. Затова моля, чл. 306 да бжде изменен в смисъл подеждания да може да представи доказателства до прекратяване на съдебното дирене по процеса.

Председателствуващ Г. Марков: Има думата народния представител г. д-р Кънчо Миланов.

Д-р К. Миланов (о): Г. г. народни представители! Станаха големи пререкания по въпроса за двете инстанции по същество. Прие се от г. министра и от вас да има само една инстанция по същество, т. е. да се разглежда само в една инстанция делото върху виновността или невинността на обвиняемия. Вие приехте постановлението, където пред мировия съдия сж подеждания дела, които влечат строг тъмничен затвор, . . .

Министър П. Янев: Нема строг тъмничен затвор.

Д-р К. Миланов (о): . . . и лишаване от права; приехте също този човек, който е съден пред мировия съдия, да бжде лишен даже от адвокатска защита. Така изменен закона лишава делата от втора инстанция по същество: разгледа ли се делото в първата инстанция — виновен, виновен, невинен, невинен, втората инстанция нема да се занимава с този въпрос, а ще разгледа само дали съдията е решил по закона, без да се смира върху това, какви сж показанията на свидетелите, какви сж писмените доказателства, а само върху формалната страна на процеса — дали е било делото подеждно на този съдия, дали в рамките на закона е разгледан този процес и т. н. — само по чисто формален начин. Сега, с измененията на този параграф, чл. 306 налага едно още по-големо ограничение на обвиняемия. Сметайте, че не всеки човек, който се явява на скамейката на подеждания, е виновен; от тези хора болшинството сж невинни. Дайте му възможност, ако е невинен, да представи доказателства. В старата процедура може при новооткрити обстоятелства да представи доказателства пред по-върховния съд; тук не му давате това право, а казвате, че изтече лиг двенеделния срок — с една седмица повече се дава, по-рано беше една седмица, сега му давате две седмици — лишен от всекакво право да представи доказателства. Ами представете си случай такъв: обвиняемия го подвеждате като виновник, понеже казват, че този е бил, когото сж видели; човека не е могъл да си спомни некое лице или пък, ако си го е спомнил, не е можал да узнае неговото име, узнава това име впоследствие, вие издавате една присъда за неговото осъждане; или пък изтече двенеделния срок и не може да посочи на онова лице или пък се открият нови доказателства срещу него, и там го лишавате. Дайте възможност на хората да се защитят; най-напред ваши хора ще отидат там, защото, който е умел престъпник, той ще набави всички доказателства. Умния престъпник даже не дохожда пред мировия съдия. Той извършва големи престъпления и по-напред си направя план и си набавя всички доказателства, когато обикновения човек, който не е виновен, ако го питате къде е бил, ще каже: бех в къщата си при жена си и децата си. Престъпника търси да установи своето алиби, местонахождение, като прави разни шмекерии и заобикалки, за да докаже, че през туй време е бил на едно-кое си место. Винаги обвиняемия човек се позовава на семейството. Но кой ще върва на жената и децата му! Дайте възможност на хората да се защитават. Недейте смета, че всички, които дойдат там, сж виновни. Аз немах намерение да вземам думата, макар и да прокарахте такива параграфи, в които давате право на жандарина да прави аутоисия, когато дори и един околийски началник — имаше такъв случай — е сметал една рана за такава от куршум, а тя е била от сачми, случай, когато един горски стражар убива другото. Като давате такива големи права на полицията — вземате всички дела от следователите и съда и ги давате на полицията — дайте поне възможност на хората, на народа да се защити.

Както казах, немах намерение да говоря, защото зная, че г. министра се е заловил с един инат да не отстъпва, даже когато вижда, че нещо е справедливо.

Министър П. Янев: Нема такава нещо.

Д-р К. Миланов (о): Аз ще моля г. министра да се съгласи на това изменение — немам желанието тук да защитавам тази или онази партия — защото углавното съдопроизводство е общо за всички ни. Правите закони не за днес, а за бъдещето, и сметайте, че и на вас ще бждат прилагани. Но виждам, че и туй нема да ви вразуми. Бждете там поне по-либерални, с по-широки възгледи и дайте възможност на хората да се защитават. Лишавате ги от адвокатска защита, дайте им поне по-голема възможност да представят доказателства, както каза г. Пждарев. Нека и г. министра се съгласи на това. Една инстанция имате. Аз помня когато се говореше по този въпрос, че имаше силно наблюдение от г. министра да се измени това положение. Шом го оставите сега, дайте поне възможност на хората да се защитават, безразлично кой ще дойде в съда. Вие не правите закон, който да повдига или да унищожава едно съсловие, а правите един общ закон, който ще се прилага и на нас, и на вас, на всички хора. Недейте взема актовете от съдебните органи да ги предавате на полицията, защото най-много ще съжалявате вие, тъй като вашите приятели най-много ще страдат, понеже сж хора неподготвени. Вие всички можем да се защитим, но онези хора не ще могат да се защитят. Дайте им поне възможност да имат време да се защитят. Една инстанция, добре. Ако нема втора инстанция, поне позволете, като се открият в съдебното заседание обстоятелства в полза или вреда на обвиняемия, да има възможност да ги защити или да ги критикува. Вие му давате само двенеделен срок, по-нататък нема право да представи доказателства, а нема и друга инстанция. Лишавате от права, но сметайте, че първото негодяване ще бжде против вас. Направете закона добре приложим, с най-голема възможност да се защитят българските граждани от каквото и да било обвинение.

Председателствуващ Г. Марков: Има думата г. министра на правосъдието.

Министър П. Янев: Г. г. народни представители! С настоящия законопроект ни най-малко не сж ограничени правата на обвиняемия. Напротив, дадена е даже възможност на обвиняемия, щото през всичкото време докато трае процеса, да се домогва с всевъзможни средства да доказва своята невинност. На съда също така е дадена най-голема инициатива с настоящия законопроект. И г. Миланов право казва, че досегашния срок при връчването на обвинителните книжа беше седмодневен, а сега го направиха двуседмичен. Нещо повече, даваме също двуседмичен срок, когато от другата страна представят контра-доказателства. Малко по-надолу в § 56 ще видите, че съдът има инициатива, когато той намери за добре да повика некои свидетели, даже ако стражите не сж поискали, защото съда иска да събере повече доказателства.

Д-р К. Миланов (о): Съдните избегват от работа — недейте оставя на тях.

Министър П. Янев: Недейте има толкова долно мнение за съдните; предположете, че и те сж обществени служители, които полагат всичкия ум, инициатива и тактичност в своята служба.

Този член разширява правата, които има обвиняемия, затуй ще моля да приемете параграфа така, както е, защото § 56 го корегира.

Председателствуващ Г. Марков: Към § 50, г. Пждарев прави следното предложение: (Чете) „Към чл. 306 се прибавя алинея втора: подежданият има право да представя в съда доказателства и до прекратяване на съдебното дирене“. Който приема туй предложение на г. Пждарев, моля, да вдигнат ръка. Малцинство, не се приема. Който приема § 50, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 51. Чл. 308 се изменя така:
В двенеделен срок от известяването по предшествуюция член, гражданският ищец може така също да посочва нови доказателства“.

Председателствуващ Г. Марков: Който приема § 51, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 52. След чл. 308 се прибавя следния нов член:

Чл. 308а. На потърпевшия, който не предявява граждански иск, се предоставя до откриване на съдебното заседание да моли съда за допускането му да участва в делото с право на обвинител.

Когато той или гражданският ищец е същевременно и свидетели по делото, те не могат да присъствуват при разпита на подсъдимия, а при разпита на свидетелите, се допускат само след като дадат показанията си“.

Председателстващ Г. Марков: Има думата г. министъра на правосъдието.

Министър П. Янев: Г-да! Има печатна грешка в алинея първа на § 52. В последния ред се казва: (Чете) „В делото с право на обвинител“, да се чете: (Чете) „В делото с права на обвинител“.

Председателстващ Г. Марков: Г. министъра на правосъдието напомня, че в първа алинея на чл. 308а е направена една печатна грешка, писано е: „в делото с право на обвинител“, а трябва да се чете: „в делото с права на обвинител“. Които приемат § 52 с указаната вече поправка, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 53. В чл. 314 след думите: „а тжй също“ се прибавят думите: „потърпевшия, който се ползува с права на обвинител“.

Председателстващ Г. Марков: Които приемат § 53, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 54. Кжм чл. 315 се прибавя следната алинея:

В случай на искане да се призове свидетел, неразпитан на предварителното следствие или дознанието, прокурорът е длъжен да посочи обстоятелствата, за удостоверяването на които свидетеля се призовава“.

Председателстващ Г. Марков: Които приемат § 54, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 55. Кжм чл. 317 се прибавя нова алинея:

Свидетели непосочени в определения от закона срок и доведени в съда се разпитват, ако съда признае, че показанията им ще имат значение по делото“.

Председателстващ Г. Марков: Които приемат § 55, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 56. След чл. 318 се прибавя следния нов член:

Чл. 318а. Съда може, ако признае за нужно, да призове и без молба на страните свидетел, за които известява на участващите в делото лица.“

Председателстващ Г. Марков: Които приемат § 56, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 57. В чл. 322 след думите: „техните защитници“ се прибавят думите: „потърпевшия, който се ползува с права на обвинител“. Кжм същия член се прибавя изречението: „В бързи случаи съда може да призовава и по всеки друг подходящ начин.“

Председателстващ Г. Марков: Които приемат § 57, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 58. Първото изречение от алинея първа на чл. 323 се изменя така:

Личното присъствие на подсъдимите в съдебното заседание е необходимо по дела за престъпни деяния от общ характер, които се наказват с тъмничен или строг тъмничен затвор.“

Председателстващ Г. Марков: Които приемат § 58, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 59. В чл. 324 пред думите: „частните обвинители“ се поставят думите: „потърпевшия, който се ползува с права на обвинител.“

Председателстващ Г. Марков: Които приемат § 59, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 60. Кжм чл. 325 се прибавя следната алинея:

Ако при това председателите види, че поради отдалечеността на местопребиваването или поради други законни причини някои от тях няма да се явят, той нарежда, щото те да бъдат предварително разпитани в местото, гдето се намират.“

Председателстващ Г. Марков: Които приемат § 60, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 61. В чл. 326 думите: „поне една седмица“ се заличават“.

Председателстващ Г. Марков: Които приемат § 61, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 62. Чл. 327 се отменява.“

Председателстващ Г. Марков: Които приемат § 62, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

§ 63. Чл. 330 се изменя така: Ако подсъдимия, който е на свобода, не се яви без законни причини в съдебното заседание, той се задържа под стража до разглеждане на делото и се задължава да заплати всичките разходи поради отлагане на делото. Ако ли не може да се залови, съда го осъжда задочно.“

Председателстващ Г. Марков: Които приемат § 63, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 64. Кжм чл. 331 се прибавя следната алинея:

Неявяването на потърпевшия, който се ползува с права на обвинител, се счита за отказ от тия права и не препятствува за откриването на съдебното заседание“.

Председателстващ Г. Марков: Които приемат § 64, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 65. Чл. 332 се допълва: „ако не е молил да се разглежда в негово отсъствие.“

Председателстващ Г. Марков: Които приемат § 65, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 66. Чл. 339 се заличава. В чл. 340 на края се прибавят думите: „в съдебното заседание“.

Председателстващ Г. Марков: Които приемат § 66, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 67. Чл. 347 се изменя така:

Определението, с което отстранението е уважено, не подлежи на никакво обжалване. Определението, с което молбата за отстранение е оставена без разглеждане или без последствие, може да се обжалва заедно с присъдата по делото“.

Председателстващ Г. Марков: Които приемат § 67, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 68. Чл. чл. 348, 352, 353 и 354 се отменяват.

В чл. 355 думите „или съдебните заседатели“ се заличават“.

Председателстващ Г. Марков: Които приемат § 68, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 69. Забележката към чл. 358 се изменява така:

„Достъпа в съдебното заседание на непълнолетните и, въобще, на ученици от учебни заведения се забравява, на студенти и възпитаници на висши учебни заведения, а така също непълнолетни, които сж навършили седемнадесет годишна възраст, могат да бъдат допуснати в съдебното заседание с разрешението на председателствувания“.

Председателствуваш Г. Марков: Които приемат § 69, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Н. Хайджков (з): (Чете)

„§ 70. След чл. 362 се прибавя следният нов член:

„Чл. 362а. Създа прочита в съдебното заседание показанията на подсъдимия, дадени при призоваването на предварително следствие, както и саморъчните му писмени показания, дадени на полицията или други длъжностни лица, когато с тех не сж съгласни устните му показания пред създа“.

Председателствуваш Г. Марков: Има думата народния представител г. Паскал Паскалев.

П. Паскалев (д): Към този член се прибавя нова алинея, с която се дава право на създа да прочита показанията на подсъдимия, дадени пред полицията или пред други длъжностни лица, в случай когато неговите показания пред създа не се съхждат с показанията дадени при предварителното дирене. Тази алинея е свършено нова; по-рано в чл. 362 я нямаше, създа нямаше право да чете показанията, дадени при предварителното дирене; той нямаше право да чете само показанията на свидетелите, дадени пред следователя, когато показанията пред създа не се съхждат с показанията дадени по-рано. Обясненията на подсъдимия, дадени при предварителното дирене, изобщо за създа не важеха, нямаша почти никакво значение и те никога не се четеха. Председателът нямаше право да задава някои въпроси, но да чете, не. Какво значение ще има в дадения случай тая нова алинея, какви последици може да има тя, когато председателят ще чете тези показания или когато обясненията на подсъдимия, дадени пред създа, не съхждат с обясненията, които е дал пред съдебния следовател или предварителното дирене? В новата алинея се казва: „дадени на полицията или на други длъжностни лица“. Изглежда, като че ли се иска да се даде известно значение на това, изглежда, че показанията дадени пред полицията могат да имат значение за създа, като че ли те може да се приемат за по-достоверни, отколкото обясненията дадени пред създа. Г. г. народни представители! От тази алинея може да има известна опасност, ако в нея не дадем известно съдържание, известна смисъл. Гаранцията за правочаждане, за правосъдие е устността на процеса — пред създа непосредствено да се възстановяват фактите с обясненията на самия подсъдим. При предварителното дирене може да има полицията принуждение, може да има насилие, може да има побой нанесен върху подсъдимия и неговите показания и обяснения могат да бъдат изтържнати по един или друг начин, с измама и насилие. Какво значение ще имат те за процеса на подсъдимия, ако той пред създа дава други обяснения и председателят чете неговите обяснения, които е дал пред полицията. Ще вземе ли създа обясненията, които е дал пред полицията за по-достоверни, отколкото тия, които дава пред създа при по-голема свобода в присъствие на защитник? Не, разбира се. Ако неговите показания, дадени пред полицията, ще се прочитат от създа, тогава ще създадем една много лоша и опасна практика: по показанията пред полицията, изтържнати с измама и насилие от подсъдимия, може той да бъде осъден. Ако пък тази нова алинея нема никакъв смисъл и прочитането обясненията на подсъдимия, дадени по-рано пред полицията, нема да има никакво значение, нема да отекчават неговото положение и нема да бъдат изтъквани в негово вреда от самия създ, какво значение има поставянето на тази нова алинея? Шом тази нова алинея се поставя, аз сметам, че тук съставителя на законопроекта, законодателя, иска да й даде известен смисъл, иска един вид да каже, че, ти създ, можеш да предпочетеш и да вземеш за достоверни обясненията дадени от подсъдимия пред полицията или пред други длъжностни лица, и в случай когато подсъдимия се откаже пред създа от тези обяснения и каже: „не е верно, аз ги дадох така и така, те сж изтържнати с насилие, с измама“.

Значи ние ще отекчим, ще влошим положението на подсъдимия с тази нова алинея и ние ще дадем на създа право на по-широко тълкувание, да може той въз основа обясненията дадени на полицията или на други длъжностни лица или на следователя — където има по-голема гаранция за правилно разпитване и за неупражняване на насилие — даже без да има и две поемни лица — защото създа не допуска когато има признание пред две поемни лица да се повикат да потвърдят обясненията на подсъдимия — само по тех да осъди един подсъдим. Но тук не се говори даже за никакви поемни лица, които да удостоверяват, че е така, както е написано от некой старши полицейски стражар в полицейските дознания, както е написано от следователя, а чисто и просто по един протокол, по едно полицейско дознание, където подсъдимият е дал обяснения, показания, може би по-рано в качеството си на свидетел, създа, при едно широко тълкувание, ще има основание, казвам, да осъди един подсъдим. Затова аз намирам, че тази алинея е излишна, ако й се дава смисъл, а ако не й се дава смисъл и значение, тя е отечителна и опасна и предлагам да бъде премахната. Моля г. министра на правосъдието да се съгласи да се премахне новата алинея.

Председателствуваш Г. Марков: Има думата г. министъра на правосъдието.

Министър П. Янев: Г. г. народни представители! Положението, което се въвежда, е в полза на търсенето материалната истина, защото досега създа не можеше да противопостави на обвиняемия показанията, които е дал пред следствието по-рано. И какви курйози се случваха? На един обвиняем дават съвет да излезе пред следователя и да каже: аз съм виновника за тази или опази случка; следователя като взема тези показания от него, тези самопризнания, ако щете, от там паталжък следствието върви толека и гледа се на него леко, защото обвиняемия не отрича нищо, и се събират данни много слаби, защото нема нужда да се събират данни, понеже обвиняемия сам признава обстоятелствата, за които е повикан да отговори. И какво става? Въвежда се обвиняемия пред създа и казва: „Аз не съм виновен“. Данните, които има по делото, сж много слаби, създа гледа неговите показания — делото е на масата му — обаче не му се позволява да прочете неговите показания и да му каже: оня ден ти пред следователя така говореше, а сега защо казваш противното? И просто това измъчваше създа до ден днешен, като го караше да гледа изпод лист старите показания и да се мъчи да изчопли нещо от показанията на обвиняемия. Сега ние даваме възможност на създа не да краде изпод листа, при гледането на делото, но с право, на законно основание, да вдигне делото и да каже: ето какво сте казали вие пред следователя.

Н. Пждарев (д): И пред полицията.

Министър П. Янев: И пред полицията.

Н. Пждарев (д): Там е опасността.

Министър П. Янев: Защото има престъпления, при които следователя не може да отиде и докато той отиде ще трябва да отиде полицията и да направи дознание. Разбира се, че и те ще трябва да бъдат четени. И това е именно за недобросъвестния обвиняем, да не може да избегне разкриването на самата истина — едно положение което до ден днешен беше цела аномалия. И тъкмо от вас аз чаках да чуя, че това е едно нововъведение, което е на място, а вие, адвокатите, преди още да бъде арестуван престъпника му казвате: ще признаеш ли или не, като правите сметка, че неговите показания нема да бъдат четени пред създа. Сега ние даваме тая възможност да може да се чете онова, което добросъвестният или недобросъвестният обвиняем е казал пред следствените власти, шом като той не се признава или не твърди същото пред самия създ.

Ето защо това е едно нововъведение, което само по себе си улеснява създа и прави възможно да може по-лесно да се разкрива материалната истина. Моля, да бъде прието.

(Председателското место заема изново председателя)

Председател: Които приемат § 70, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 71. В чл. 363 след думата: „следствие“ се притурят думите: „включително сметите съгласно чл. чл. 75—85“. Сжщите думи се притурят в края на чл. 364“.

Председателя: Които приемат § 71, както се докладва от г. докладчика, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Сжбранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 72. В чл. 367, след думата „прокурора“ се прибавят думите: „потърпевшия, който се ползува с права на обвинител“.

Председателя: Които приемат § 72, както се прочете от г. докладчика, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Сжбранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 73. В чл. 368 след думата „ползува“ се притуря: „потърпевшия, който участвува с право на обвинител“, а думите „по всичките предмети, които се касаят до неговия иск“ се заличават“.

Председателя: Има думата г. министъра на правосъдието.

Министър П. Янев: Първите два реда от тоя параграф, а именно: (Чете) „След думата „ползува“ се притуря: „потърпевшия, който участвува с права на обвинител“, се заличават, като параграфа добива следната редакция: (Чете) „В чл. 368 думите „по всичките предмети, които се касаят за неговият иск“ се заличават“.

Председателя: Които приемат предложението на г. министра, моля, да си вдигнат ржката. Мнозинство, Сжбранието приема.

Които приемат § 73 с поправката, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Сжбранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 74. В чл. 375 алинея първа след думата „разглеждане“ се притурят думите „ако показанията им не могат да бъдат прочетени или възпроизведени от явили се свидетели и ако при това те сж толкова съществени, че без сжбирането им сжда не би могъл да издаде правилна присжда“, а крайното изречение, започващо с думата „ако“, се заличава“.

Н. Пждарев (д): Г. председателю! Може ли да се гласува закона с 52 души?

Д-р Н. Сакаров (к): Отдавна нема кворум.

Д-р Х. Мутафов (о): Г. председателю! Чувате ли какво ви казват? Нема кворум. 52 души присжтствуват.

Председателя: Които приемат § 74, както се прочете от г. докладчика, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Сжбранието приема.

Д-р Н. Сакаров (к): Той е глух с левото ухо.

Д-р Х. Мутафов (о): Значи не искате да чуете това, което Ви се казва от народните представители.

Председателя: Има кворум, г-да!

Д-р Х. Мутафов (о): С 52 души не може да се гласуват закони.

Председателя: Не сж 52, а сж 72.

Д-р Х. Мутафов (о): Лжжете Ви казвам. Нека се запише в дневниците, че ние Ви избличаваме в лжка.

Я. Сакжзов (с): Г. председателю! Щом се оспорва наличността на кворума, трябва да се провери.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 75. В чл. 377, на края на точка първа, се притурят думите „ако сж заявили своевременно да бъдат разпитани по делегация“.

Председателя: Които приемат § 75, както се прочете от г. докладчика, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Сжбранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 76. Цифрата „400“ в чл. 378 става „2000“.

Председателя: Които приемат § 76, както се прочете от г. докладчика, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Сжбранието приема.

Н. Пждарев (д): Г. председателю! Не искате да знаете, че и от галериите сжщо виждат, че тук нема повече от 52 души.

Г. Колев (з): Защо не кажете на вашите другари да дойдат?

Н. Пждарев (д): Защото ги държите в затвора.

Н. Сиравков (з): По-хубаво щеше да бъде да идете и вие при тех.

Д-р Х. Мутафов (о): Щом групата е приела закона и председателя гласува въпреки това, че нема кворум, нема нужда и да се приема тук.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 77. Кжм чл. 379 се прибавя изречението: „Ако пжк нема такива причини, по представи доказателства, които намаляват вината му, сжда може да намали наложената глоба.“

„Кжм сжщия член се прибавя и следната алинея: „Определенията на сжда по предшествующия член, както и по настоящият, не подлежат на никакво обжалване“.

Председателя: Които приемат § 77, както се прочете от г. докладчика, моля, да си вдигнат ржката. Мнозинство, Сжбранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 78. Чл. 381 се отменява“.

Председателя: Които приемат § 78, както се прочете от г. докладчика, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Сжбранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 79. В чл. 387 думите „непосредствено, а сждебните заседатели — чрез председателя на сжда“ се заличават“.

Председателя: Които приемат § 79, както се прочете от г. докладчика, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Сжбранието приема.

Я. Сакжзов (с): Стига де!

Д-р Х. Мутафов (о): Такжв скандал не е бивал и в Стамболово време.

Х. Пенчев (з): Вжв ваше време целия бюджет за 24 часа е минавал.

Д-р Х. Мутафов (о): Ама при кворум.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 80. В чл. 396 думите „лица, които сж свидетели, сждебни заседатели или“ се заличават, а думата „сждин“ става „сждините“.

Председателя: Които приемат § 80, както се прочете от г. докладчика, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Сжбранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 81. След чл. 397 се прибавя следния нов член: „Чл. 397а. Вещите лица дават заключението си всеки отделно. Но ако те сж дошли кжм единодушно мнение, техното заключение може да бъде изложено пред сжда от едно от тех“.

Председателя: Които приемат § 81, както се прочете от г. докладчика, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Сжбранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 82. В чл. 398 думите „и съдебни заседатели“ и в чл. 400 думите „и заседателите“ се заличават“.

Председателя: Които приемат § 82, както се прочете от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранияето приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 83. В чл. 425 думите „членовете на съда и съдебните заседатели“ стават „и членовете на съда“.

Председателя: Които приемат § 83, както се прочете от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранияето приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 84. След чл. 425 се прибавя следният нов член:

Чл. 425а. Питанията, които се предлагат на свидетели, трябва да бъдат по възможност кратки и ясни и не трябва да се излагат във форма, заключаваша в себе си отговора на тези питання“.

Председателя: Които приемат § 84, както се прочете от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранияето приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 85. Чл. 436 се изменява така:

Чл. 436. Тия прення състоят:

- 1) от обвинителната реч на прокурора или частният обвинител;
- 2) от обясненията на потърпевшия, който се ползува с права на обвинител, и на гражданския по делото лицец и
- 3) от защитителната реч на защитника или от обясненията на самия подсъдим“.

Председателя: Които приемат § 85, както се прочете от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранияето приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 86. В чл. 438 началното изречение: „В дела, които се разглеждат без участието на съдебните заседатели“ се заличава“.

Председателя: Които приемат § 86, както се прочете от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранияето приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 87. Към чл. 440 се прибавят следните алинеи:

„Отказването на прокурора от обвинението не лишава потърпевшия, който се ползува с права на обвинител, от правото му да поддържа обвинението, нито гражданския лицец да поддържа гражданския иск“.

Председателя: Които приемат § 87, както се прочете от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранияето приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

§ 88. В чл. 442 последните думи „но той няма право да се разпростира върху углавната отговорност на подсъдимия“ се заличават“.

Председателя: Които приемат § 88, както се прочете от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранияето приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 89. Чл. чл. 443 и 445 се отменяват“.

Председателя: Които приемат § 89, както се прочете от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранияето приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 90. В чл. 446 след думата „прокурора“ се прибавят думите „потърпевщото лице“.

Председателя: Които приемат § 90, както се прочете от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранияето приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 91. В чл. 448 последните думи „които се разглеждат без участие на съдебни заседатели“ се заменят с думите: „за деянията, по които не се предвижда наказание смърт или строг тжмничен затвор, не по-малко от пет години“.

Председателя: Които приемат § 91, както се прочете от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранияето приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 92. Чл. 459 се изменява така:

Вжпросите за наказанието и за другите законни последиствия от престъпното деяние се поставяват след тези за виновността на подсъдимия“.

Председателя: Които приемат § 92, както се прочете от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранияето приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 93. В чл. 460а думите „както и съдебните заседатели“ се заличават“.

Председателя: Които приемат § 93, както се прочете от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранияето приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 94. В чл. 467 п. 2 се прибавят думите: „и за паричното удовлетворение на потърпевшия, ако такива искове сж заведени“.

Н. Пждарев (д): Г. председателю! Ние правим формално искане да преброите присъстващите народни представители и да констатираете, че сж само 52 души.

Председателя: Вземам акт от Валето искане и сега ще ги преброим.

Които приемат § 94, както се прочете, моля да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранияето приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 95. В забележката към чл. 468 думите „шест месеци“ стават „три месеци“, а изречението, започващо с думите: „и стойността“ става: „в полза на фонда за подобрене затворното дело в България при Министерството на правосъдието“.

Председателя: Които приемат § 95, както се прочете от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранияето приема.

Н. Пждарев (д): Г. председателю! Може ли да се смеете за тези работи!

Некой от земеделците: Той за друго се смее.

Г. Колев (з): (Към Н. Пждарев) Вие сте станали смешни. Дошли сте тук да тормозите целото Народно събрание.

Н. Пждарев (д): аз се чудя, че г. министър приема по такъв начин да му се гласува той закон от 52 души и да смета, че закона се правилно гласува. Вие сте министър на правосъдието, г. министре!

Министър П. Янев: Има кворум.

Н. Пждарев (д): Какъв е той кворум! 55 души присъствуват! Трима влезоха сега.

Министър П. Янев: Ако вашите представители отсъствуват, другите сж тук.

К. Ковачев (з): Вие ако не искате да слушате, можете да излезете, г. Пждарев.

Н. Пждарев (д): Не е въпрос за мен, г. Ковачев! аз стоя тук повече от Вас, от откриването до закриването на заседанието. Но къде сж вашите хора да ви гласуват законите!

К. Ковачев (з): Сам си дошел от своята партия, а вдигаш ръка, че немало никой.

Н. Пждарев (д): Аз съм дошъл за това, да ви кажа, че вжршните беззакопния.

Г. Колев (з): Значи пждарска рол играеш.

Некой от земеделците: Вашите хора идат само да се разпишат и си отиват. Позор!

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 96. Кжм чл. 470 се прибавят следните алинеи:

Размера на паричното удовлетворение определя съда по свободно усмотрение, като има пред вид обстоятелствата при всеки конкретен случай.

Когато има заведен и граждански иск и съда, без да присъжда или запазва на потърпевния право на възнаграждение за вредите и загубите, присъди на същия парично удовлетворение, счита се, че то включва в себе си и това възнаграждение“.

Председателя: Които приемат § 96, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 97. В чл. 472 думите „който е издал оправдателната присъда, е признал“, се заменят с думата „признае“.

Председателя: Които приемат § 97, както се прочете от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 98. В чл. 476 изречението започваще с думите „която се подписва“ се заличава“.

Председателя: Които приемат § 98, както се прочете от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 99. В чл. 477 последните думи „само дордто още не е подписана присъдата“ стават: „до изтичането на следния ден от произнасянето й“.

Председателя: Които приемат § 99, както се прочете от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 100. Кжм чл. 479 се припура:

5) постановлението на съда за разноските и мнтата;
6) подлежи ли присъдата на обжалване, пред кой съд, по кой ред и в какъв срок“.

Председателя: Има думата г. министъра на правосъдието.

Министър П. Янев: В този параграф е станала само една печатна грешка още в първия ред, а именно, печатания чл. 479 да се чете 478.

Председателя: Които приемат § 100 с поправката, предложена от г. министъра, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 101. Чл. 482 се изменя така:

Веднага след прочитането на резолюцията, председателя на съда може да каже накратко и мотивите, на основание на които съдят е решил делото. В тоя случай те се вписват в протокола.

Когато, обаче, съда счита, че мотивите трябва да бъдат изложени писмено, техното изложение става, под резолюцията или на отделен лист, в седмодневен срок от произнасянето й“.

Председателя: Които приемат § 101, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 102. Чл. 483 се изменява така:

Резолюцията и мотивите кжм нея съставляват присъдата по делото“.

Председателя: Които приемат § 102, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик П. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 103. Кжм чл. 484 се прибавя следната алинея:

Както тук, тъй и във всички други случаи, гдето се говори за даване или представяне преписи от присъдата, съда дава и страните представят преписи от резолюцията по делото“.

Председателя: Които приемат § 103, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 104. Чл. 486 се изменява така:

Ако подлежащия бъде осъден, в мотивите съдят указва кои обстоятелства, съдържачи законните признаци на престъпното деяние, счита доказани и кои обстоятелства — меродавни за определянето на наказанието; а ако страните съд посочвали обстоятелства, които увеличават, намаляват или изключват вината на подлежащия, той указва и кои от тях счита за доказани.

„Ако подлежащия бъде оправдан, от мотивите трябва да се вижда, извършил ли е той приписаното му деяние или не и, ако то е извършил, защо съда счита, че то е ненаказуемо“.

Председателя: По § 104 има думата г. министъра на правосъдието.

Министър П. Янев: В § 104 първа алинея, четвърти ред, думите „меродавни за определянето“ да се четат „меродавни за размера“.

Председателя: Значи правите предложение в § 104 думите „меродавни за определянето“ да се четат „меродавни за размера“.

Министър П. Янев: Тъй.

Председателя: Които приемат § 104 с поправката на г. министъра на правосъдието, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 105. Чл. 488 се изменява така:

Както резолюцията, тъй и мотивите се подписват от всички съдии, които съд участвували в решението на делото, и се приподписват от секретаря“.

Председателя: Които приемат § 105, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 106. В чл. 489 думата „присъдата“ се заменява с „мотивите“.

Кжм същия член се прибавя и следната алинея:

„Неподписването на резолюцията и мотивите кжм нея поради подобни причини от секретаря, не указва никакво действие върху хода на делото“.

Председателя: Които приемат § 106, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 107. Заглавието на гл. IX се изменява така:

За производството на апелативните съдилища и мировите съдии като първа инстанция“.

Председателя: Които приемат § 107, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 108. Чл. 490 се изменява така:

Делата, подлежащи на апелативните съдилища, като първа инстанция, се разглеждат от тех по реда, определен за окръжните съдилища, като всъде, гдето закона говори за окръжния съд, се разбира апелативния съд, прокурора при окръжния съд се замества с апелативния, последния — с прокурора при Върховния касационен съд и гражданското отделение на апелативния съд — с гражданското отделение на Върховния касационен съд.

По тези дела съдебните следователи при окръжните съдилища от района на апелативния съд се считат съдебни следователи при апелативния съд, а прокурорите при същите съдилища — органи на прокурора при апелативния съд и, при нужда, негови заместници“.

Председателя: Които приемат § 108, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Сѣбранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 109. Чл. 491 се изменява така:

„Делата, подсъдни на мировите сѣдии, се гледат по реда, определен за окрѣжните сѣдилища, доколкуто настоящата глава не постановява друго. Предварително следствие по тех не се изврѣва.

„Правата, които упражнява сѣдѣт или председателя по делата, подсъдни на окрѣжните сѣдилища, спремо тези се упражняват от мировите сѣдии“.

Председателя: Които приемат § 109, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Сѣбранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 110. Чл. 492 се изменява така:

„По дела, които се прекратяват по помирение, мировия сѣдия действува по жалбите на потѣрпевшите лица.

„По другите нему подсъдни дела той пристѣпа към разглеждане:

„1) по жалбите на частни лица, които сѣ потѣрпели вреди и загуби;

„2) по съобщение от полицейските или административни власти;

„3) по предложение на прокурора;

„4) по свое лично усмотрение.“

Председателя: Които приемат § 110, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Сѣбранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 111. Чл. 493 се изменява така:

„Ако мировия сѣдия в случаите на п. п. 1 и 2 на предсѣствующия член намери, че нема достатѣчно данни за привлѣчане в сѣд, той може да наложи полицѣята да направи нужните поправки, а така също да разпита заявитѣли, потѣрпевшия и обвиняемия. Ако след това се убеди, че не е изврѣшено престѣпно деяние или че обвиняемият е неизвестен или неуличен, както и ако от самата жалба или съобщение се вижда това, тѣй че справки не сѣ нужни, той прекратява преписката.

„Резолюцията на мировия сѣдия може да се обѣжи пред прокурора при окрѣжния сѣд. Резолюцията на прокурора не подлежи на обжалване. Но както той, тѣй и мировия сѣдия могат винаги да възобновят производството, ако се открият нови данни, на основание на които може да се подѣржа обвинение“.

Председателя: Които приемат § 111, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Сѣбранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 112. Чл. 194 се изменява така:

„По подсъдните на мировите сѣдии дела обвинението се предявява на подсъдимия в сѣдебното заседание. Преписи от жалбата, съобщението или предложението не се връчват.

„По дела, които могат да се прекратят по помирение, мировия сѣдия склонява страните на спогодба и само в случаи на неуспех изврѣва последующите действия по делото.“

Председателя: Които приемат § 112, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Сѣбранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 113. Чл. 495 се изменява така:

„Мировия сѣдия, против когото е предявен отвод, се произнася сам по него. Ако той счете отвода за уважителен или пѣк сам се отведе, препраща делото на председателя на окрѣжния сѣд, които с резолюция го препраща за разглеждане от друг сѣдия.

„Когато мировия сѣдия намери, че делото не подлежи па негово разглеждане, длѣжен е без забава да го изпрати на прокурора при окрѣжния сѣд.“

Председателя: Които приемат § 113, моля да вдигнат рѣка. Мнозинство, Сѣбранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 114. В чл. 502 п. 2 думите „сѣдебните заседания“ се заличават.“

Председателя: Които приемат § 114, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Сѣбранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 115. Глава XII на книга III (509—515) се отменява“

Председателя: Които приемат § 115, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Сѣбранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 116. Заглавието на книга IV се изменява така:

„Рѣда за обѣжване решенията на сѣдилищата.“

Председателя: Които приемат § 116, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Сѣбранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 117. Глава I, II и III на книга четвърта сѣ чл. чл. 516 до 549 се отменява.“

Председателя: Които приемат § 117, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Сѣбранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 118. Началното изречение на чл. 550 се изменява така:

„Частни жалби и протести, във от случаите, посочени в този закон, се допушчат още в следните случаи:

„Към сѣдия член се прибавя нов пункт:

„б) за бавност.“

Председателя: Които приемат § 118, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Сѣбранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 119. В чл. 551 думите „спрему определенията, които налагат за неявяването в сѣда глоба на засѣдателите, свидетелите и на вещите лица и на другите лица“ се зачеркват. В сѣдия член думите „въззивни жалби стават“ „жалби за отмена“.

Председателя: Които приемат § 119, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Сѣбранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 120. В чл. 552 думите „на окрѣжния сѣд се подават в сѣция сѣд“ става „на сѣда се подават чрез него“.

Председателя: Които приемат § 120, моля да вдигнат рѣка. Мнозинство, Сѣбранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 121. В чл. 554 думите „окрѣжния сѣд“ се заменяват с „сѣда“, а думите „апелативния сѣд, в който е подадена“ стават „сѣда, компетентен да разгледа“.

Председателя: Които приемат § 121, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Сѣбранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 122. Чл. 555 се изменява така:

„При частните жалби против неприяването на жалби за отмена, както и при жалбите по алинея втора на чл. 580в, се прилага залог, равен на половината от този по чл. 565. Нарѣдите на тоя член се прилагаат и спремо тех“.

Председателя: Които приемат § 122, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Сѣбранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 123. Чл. 556 се изменява така:

„Ако закона не постановява друго, частните жалби и протести се разглеждат от по-горния сѣд, когато с тех се обжалва определение по п. п. 3, 4 и 5 на чл. 550 и от сѣда, който е касационна инстанция по делото, по което се отнасят, във всички други случаи.“

Председателя: Които приемат § 123, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Сѣбранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 124. Чл. 557 се изменява така:

„Частните жалби и протести се разглеждат в разпорѣдително заседание, ако се отнасят до изпълнението на присѣдите и п. п. 3, 4 и 5 на чл. 550 и в сѣдебно заседание в другите случаи.“

Председателя: Има думата г. министъра на правосъдието.

Министър П. Янев: Г-да! В § 124 предлагам една редакция, която тиде да поясни по-добре съдържанието на същия този параграф, а именно: (Чете) „Ако закона не постановява друго, частните жалби и протести се разглеждат в съдебно заседание, когато се отнасят до неприемане на жалби и протести за отмена, и в разпоредително заседание — във всички други случаи“.

Ще моля да бъде приет параграфът с тази редакция.

Председателя: По § 124 има предложение от г. министъра на правосъдието, да се приеме тази редакция, която той прочете. Тя е следната: (Чете) „Ако закона не постановява друго, частните жалби и протести се разглеждат в съдебно заседание, когато се отнасят до неприемане на жалби и протести за отмена, и в разпоредително заседание — във всички други случаи“.

Който приемат тази редакция, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 125. В чл. 558 думите „апелативния съд“ стават „съда“.

„Към същия член се прибавя следната алинея:

„Съда разглежда жалбите и протестите по същество, но само на основание данните по делото при издаване обжалваното определение и тези други, които съж били посочени тогава, но неправилно не допуснати от съда.“

Председателя: Който приемат § 125, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 126. В чл. 559 думите „апелативния съд“ стават „съда“, „окръжния съд“ става „първостепенния съд“ и „апелативния съд“ става „той съд“.

Председателя: Който приемат § 126, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 127. Чл. 567 се изменява така:

„Когато с определеното на касационния съд се признава за неправилен отказа да се приеме жалбата или протеста за отмена, съда дава на страната срок от една до две недели, за да стори това. Тоя срок започва да тече от съобщението.“

Председателя: Който приемат § 127, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 128. В заглавието към гл. V думите „окончателните присъди“ стават „присъдите“.

Председателя: Който приемат § 128, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 129. Чл. 562 се изменява така:

„Против всички присъди на мировите, окръжните и апелативните съдилища, издадени по дела, които те гледат като първа инстанция, се допускат касационни жалби от подсъдимите, частните тжжители, потърпевшите, които имат право на обвинители, и гражданските истци и касационни протести от прокурорите.

„За подсъдимите касационни жалби могат да подават и техните защитници, но обаче против съгласието им, а за непълнолетните и лицата, лишени от невъзможност да се ползват от своите права, техните родители, съпрузи, настойници или опия, които съж длъжни да се грижат за тях. Тези жалби не могат да бъдат оттеглени без съгласието на подсъдимия.

„Против присъдите на мировите съдилища се допускат касационни протести и от полицията.“

Председателя: Има думата г. министъра на правосъдието.

Министър П. Янев: Г. г. народни представители! В § 129, втората алинея, втория ред, думите „не, обаче, против съгласието им“ моля да се заменят с думите „ако съж опжл-

помощени за това“. И в същата алинея последните два реда: (Чете) „Тези жалби не могат да бъдат оттеглени без съгласието на подсъдимия“ да се заличат.

Председателя: Има предложение от г. министъра на правосъдието да се зачеркнат думите „не, обаче, против съгласието им“ и да се заменят с думите „ако съж опжл-помощени за това“ и думите „Тези жалби не могат да бъдат оттеглени без съгласието на подсъдимия“ съжко да се зачеркнат.

Който приемат § 129 с тези поправки, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 130. Чл. 563 се отменява, а на местото му дохожда чл. 566, който се изменява така:

„Прокурорския надзор може да подава касационни протести както в интереса на обвинението тжж и в интереса на подсъдимия. Останалите участвуващи в делото лица могат да молят за отмена на присъдата по касационен ред във всички нейни части, които нарушават техните лични или имуществени права.“

Председателя: Който приемат § 130, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 131. Чл. 564 се отменява, а на местото му дохожда алинея първа на чл. 567, която се изменява така:

„Жалбите и протестите, срещу присъдите се подават чрез съда, който ги е издал, в месечен срок, считан от деня на произнасяне резолюцията, без препис от обтжжениния съдебен акт.“

Председателя: Който приемат § 131, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 132. Чл. 565 се отменява, а на местото му дохожда алинея втора на чл. 567, която се изменява така:

„При жалбите срещу присъди на мировите съдилища, които се подават до апелативните съдилища, се представя залог петдесет лева, а при жалбите срещу присъди, които се подават до Върховния касационен съд — сто лева. Без такъв залог жалбата се повръща от председателя.

„От представяне на залог се освобождават джржавните учреждения, а така съжко и подсъдимите, които се намират под стража и им е признато правото на сиромашия.

„Залогът по жалба оставена без последствие или без разглеждане постъпва в джржавното съкровище, а по жалба, призната за основателна, се връща на лицето, което го е представило.“

Председателя: Който приемат § 132, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 133. На местото на преместения чл. 566 дохожда алинея трета на чл. 567, която се изменява така:

„Жалбата или протеста се повръща по разпоредане на председателя на съда, чрез който се подават, когато не е подписана от лицето или е пресрочена.“

Председателя: Който приемат § 133, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 134. На местото на преместения чл. 567 дохожда следния нов член:

„Касационните жалби и протести против присъдите на мировите съдилища се гледат от надлежните апелативни съдилища, а тези против присъдите на окръжните и апелативните съдилища — от Върховния касационен съд.“

Председателя: Който приемат § 134, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 135. Чл. 568 се изменява така:

„Лисмени възражения против подадените касационни жалби и протести се допускат до деня на заседанието в касационната инстанция. При това, страните, явили се в това заседание, могат както да обясняват направените, тжж и да предявяват нови искания и възражения“.

Председателя: Които приемат § 135, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Собранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 136. В заглавието пред чл. 569 и в самия чл. 569 думите „окончателни присъди“ стават „присъдите“, а думите в п. 1 „рода на“ стават „назначеното за него“.

Председателя: Които приемат § 136, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Собранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 137. В чл. чл. 570, 573, 577, 578, 580, 582 и 584 думите „Върховния касационен съд“ стават „касационна инстанция“, и думите „Касационния съд“ в чл. 586 стават „Върховния касационен съд“.

Председателя: Които приемат § 137, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Собранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 138. Чл. 572 се изменява така:

„Ако Касационния съд смята неправилност само в приложението на наказанието към признатата виновност на подсъдимия, той отменява присъдата само относно наказанието“.

Председателя: Които приемат § 138, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Собранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 139. В чл. 573 думите „назначава ден за разглеждане на делото“ стават: „определя, в разпоредително ли или в съдебно заседание трябва да се гледа делото и назначава ден за разглеждането му“.

Председателя: Които приемат § 139, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Собранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 140. След чл. 573 се прибавя следния нов член:

Чл. 573а. Подлежат на разглеждане в разпоредително заседание: а) жалбите и прогърстите, подадени от неизвестни лица; б) от неподписали се; в) от лица, които не могат право да обжалват; г) не чрез надлежния съд; д) без представяне нужния залог и е) след изтичане на установения срок.

Така също се разглеждат в разпоредително заседание молбите, с които подадената жалба се оттегля, и тези по дела от частен характер, по които страните заявяват, че съд се помирили.

Във от тези случаи, делата се разглеждат в съдебно заседание по реда на следващите членове“.

Председателя: Които приемат § 140, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Собранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 141. Чл. 574 се изменява така:

Касационната инстанция обявява по месечно чрез „Държавния вестник“ дните на съдебните заседания, в които всеко от насрочените дела ще бъде гледано; но ако стане нужда да промени той ред или да насрочи дело извън него, той известява страните, освен прокурора, чрез съобщения“.

Председателя: Които приемат § 141, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Собранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 142. След чл. 570 се прибавя нов член:

„Чл. 578а. Ако Върховния касационен съд намери, че подлежи на отмена такава част от присъдата, отмената на която не изисква изменение на останалите части и прегледане на делото по същество, то, като посочва допуснатата неправилност и като отменява присъдата отчасти, изпраща своето решение в надлежния съд за изпълнение“.

Председателя: Които приемат § 142, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Собранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 143. Чл. 579 се изменява така:

Резолюцията на касационния съд се провъзгласява, от председателя, а мотивите към нея се изготвяват в писмена форма до две недели от произнасянето ѝ“.

Председателя: Които приемат § 143, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Собранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 144. Към чл. 583 се пригърят думите: „или от потърпевшия, който се ползува с права на обвинителя“.

Председателя: Които приемат § 144, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Собранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 145. Чл. 587 се изменява така:

Законни причини за възобновяване на делата, свършени с влезли в законна сила присъди, съж:

1) осъждането с разни, влезли в законна сила присъди на няколко лица за едно и също и то такова престъпно деяние, извършването на което от некого от осъдените изключва възможността за извършването му от друг;

2) осъждането за лишаване от живот човек, който отпосле се укаже, че е жив, или за друго престъпно деяние, което не е било извършено и изобщо откриването на нови доказателства за невинността на осъдения, които последния не по негова вина не е могъл да посочи при производството на първото дело;

3) откриване подправките на документи или лъжливостта на показанията на свидетели или на вещи лица, на които е основана присъдата;

4) установяване, че некой от съдиите, взел участие при решаване на делото, се е провинил в нарушение на служебните си обязанности, съставляващо престъпно деяние от общ характер; и

5) съдебно или извънсъдебно, невъзбуждащо съмнение признание на оправдания за извършване на престъпното деяние, в което е бил обвиняван или изобщо откриване на нови доказателства за неговата виновност, които по негова вина съда не е могъл да вземе пред вид при разглеждането на първото дело.

6) когато присъдата е издадена задочно и осъдения установи, че има законни причини за неявяването му“.

Председателя: Които приемат § 145, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Собранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 146. Чл. 588 се изменява така:

Искане за възобновяване на дело, което се основава на твърдението, че е извършено престъпно деяние (чл. 587 п. 1, 3 и 4), може да бъде уважено само ако извършителя на това престъпно деяние е осъден с влезла в законна сила присъда или ако углавното преследване против него не може да бъде започнато или привършено по други причини, а не поради липса на достатъчно улики“.

Председателя: Които приемат § 146, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Собранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 147. Чл. 589 се изменява така:

Възобновяване на делото може да бъде искано от потърпевшите от престъпното деяние, от осъдените, а след смъртта на последните и от техните съпрузи, роднини въз възходяща и низходяща линия и от братята и сестрите им.

Възобновяване на делото може да искат и лицата от прокурорския надзор, служебно или по съобщение на държавни учреждения и длъжностни лица“.

Председателя: Които приемат § 147, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Собранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 148. След чл. 589 се поставят следните нови членове:

Чл. 589а. Молбите и съобщенията на държавни учреждения и длъжностни лица за възобновяване се подават до прокурора на оня съд, който е издал първата присъда. Когато се иска възобновяване на дело, решено от мировия съдия, молбите и съобщенията се подават на прокурора при окръжния съд, в окръга на който се намира мировия съдия.

„Прокурора нарежда за проверяване на посочените или непосредствено узнати от него самия поводи за възобновяване на делото било лично, било чрез дознание, или най-сетне чрез отделни следствени действия.

„Чл. 589б. Ако от проверката се установи, че има основание за възобновяване на делото, прокурора прави предложение до съда, който е издал присъдата, за преустановяване на нейното изпълнение до окончателното разрешение на въпроса за възобновяване на делото и вземане на необходимите мерки за възпрепятстване на осъдения да се отклони от изпълнение на присъдата и в същото време внася в касационната инстанция целата преписка с подробно изложение на основанията за възобновяването на делото.

„Чл. 589в. Ако прокурора намери, че няма основание съда, който е издал присъдата със заключение за прекратяване, съда в разпоредително заседание или прекратява преписката и остава молбата за възобновяване на делото без последствие, или пак я изпраща до касационната инстанция, за да се произнесе по възобновяването.

„Определението на съда, с което молбата за възобновяване се оставя без последствие, се съобщава на лицата, които сж я подали; то подлежи на обжалване в двенеделен срок пред касационната инстанция по реда за подаване на частни жалби.

„Чл. 589г. Представленията за възобновяването на делата и жалбите по предшествувания член се гледат и решават от углавното отделение на касационната инстанция в разпоредително заседание.

„За удостоверение в действителността на обстоятелствата, върху които се основава молбата за възобновяване, касационната инстанция си служи със събраните данни; тя може, обаче, да нареди и допълнителна проверка.

„Чл. 589д. Касационната инстанция ако признае за уважително ходатайството за възобновяване, отменява предишната, влезла в законна сила, присъда изцяло или отчасти, и като постанови възобновяване на делото, изпраща го в съда, на който то е подлежащо“.

Председателя: Които приемат § 148, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 149. Чл. 590 се изменя така:

„Съда, пред който се възобновява делото, го разглежда от самото начало и постановява нова присъда“.

Председателя: Които приемат § 149, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 150. Чл. 592 се изменя така:

„Ако осъдения с първата присъда е умрял или изпаднал в душевна болест, то след възобновяване на делото той се представява в съда чрез защитник, избран от неговите роднини (чл. 589) или назначен от съда“.

Председателя: Които приемат § 150, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 151. Чл. 594 се изменя така:

„Присъдата встъпва в законна сила:

- 1) Когато против нея не сж подадени в срок касационни жалби или протести;
- 2) Когато подадените касационни жалби или протести сж оставени без последствие или без разглеждане“.

Председателя: Които приемат § 151, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 152. В чл. 596 думите „на въззивни жалби“ става „им“.

Председателя: Които приемат § 152, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 153. Кжм чл. 600 се прибавя алинея втора:

„По делата, подлежащи на мировите съдии, мировия съдия замества прокурора“.

Председателя: Които приемат § 153, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): (Чете)

„§ 154. В чл. 607 на края на първото изречение, се притурят думите „или мирови съдия“.

„В чл. 620 думите „от 10—20 ст.“ се заличават“.

Председателя: Които приемат § 154, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата г. министъра на правосъдието.

Министър П. Янев: След § 154 ще моля да се прибави нов § 155 със следното съдържание: (Чете)

„§ 155. Чл. 625 алинея първа се изменя така:

„Всички молби, обяснения и жалби по дела от общ характер, се освобождават от съдебно мито, берии и гербов налог. По делата от частен характер се заплаща такса по 20 л., гербовия налог по книгата и берии за издаваните призовки в размери, определени от закона за гражданското съдопроизводство“.

Председателя: След § 154 г. министъра на правосъдието предлага да се постави нов § 155: (Прочита го)

Които приемат този параграф, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): § 155 става § 156. (Чете)

„§ 156. След чл. 640 се притуря следното заглавие:

„Особени производства“.

Председателя: Които приемат § 156, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): § 156 става § 157. (Чете)

„§ 157. Глава IV става глава I“.

Председателя: Които приемат § 157, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): § 157 става § 158. (Чете)

„§ 157. Чл. 645 се изменя така:

„Постановената присъда може да се обжалва по касационен ред в двенеделен срок от произнасянето на резолюцията“.

Председателя: Които приемат § 158, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): § 158 става § 159. (Чете)

„§ 159. Чл. чл. 646 и 647 се отменяват“.

Председателя: Които приемат § 159, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): § 159 става § 160. (Чете)

„§ 160. Глава V на книга пета става глава II на книга шеста от настоящия закон“.

Председателя: Които приемат § 160, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): § 160 става § 161. (Чете)

„§ 161. В първата алинея на чл. 650 думите: „без участие на съдебни заседатели“ се заличават“.

Председателя: Които приемат § 161, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): § 161 става § 162. (Чете)

„§ 162. Първата алинея на чл. 651 добива следната редакция: „Мерката за неотклонение на обвиняемите дейци, подбудители, укриватели и помагачи, по дела за грабежи, е задържане под стража“.

Председателя: Които приемат § 162, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Н. Хайдуков (з): § 162 става § 163. (Чете)

„§ 163. Първата алинея на чл. 654 се изменя така: „Обвиняеми в извършване на грабежи, които сж се отклонили от диренето, се съдят задочно“, и става самостоятелен чл. 654“.

Председателя: Които приемат § 163, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Собранието приема.

Докладчик Н. Хайдукос (з): § 163 става § 164. (Чете)

„§ 164. Третата алинея на чл. 654 става чл. 654а, като думите: „се е отклонил от дирешето и“ се заличават. Втората алинея на чл. 654 става втора алинея на чл. 654а, а четвъртата алинея на чл. 654, става трета алинея на чл. 654а, като се допълва с ново изречение: „спремо разбойници гражданите имат тези права и преди обявяването им за престъпници“.

Председателя: Има думата народния представител г. Димитър Попов.

Председателя: Има думата народния представител вители! Това е този параграф, който съдържа постановлението, което беше дало повод на нашата група да се противопостави на разглеждането по този законопроект преди да бъде довършен законопроектът за изтребление на разбойниците. Причината, по която нашата група се противопостави на това разглеждане, бе, че в този параграф се съдържа постановления относително разбойниците. Тъй като този законопроект се отнася до една материя от чисто процесуален характер, естествено е, че той не може да мине преди да бъде окончателно изчерпан закона, който се занимава с материята за разбойничеството, закон, който ние вече сме минали на първо четене. Тогава, обаче, болшинството се противопостави на това наше искане; противопостави се също така и министъра на правосъдието на туй просто основание, че те отрекоха изобщо този законопроект да съдържа каквито и да било постановления относително разбойниците. Това е една maniera, която не е съгласна с правилността и почтеността на внасянето и разглеждането на законопроекти; във всички случаи, обаче, навремето така се реши, че не съществува нищо подобно. А както се вижда тук, действително има подобни наредби. В § 164 е казано: (Чете) „... а четвъртата алинея на чл. 654 става трета алинея на чл. 654а, като се допълва с ново изречение: „Спремо разбойници гражданите имат тези права и преди обявяването им за престъпници“. § 164, както се вижда, се занимава с пререждане местото на различните алинеи на чл. 654. На пръв поглед този член не внася никакви изменения. И действително, главната цел тук е да бъде още еднаж потвърдена и подчертана новата институция, въведена през м. февруарий, а именно за прогласяване от страна на съдилищата и другите власти за разбойници или престъпници лица, които не са се явили своевременно. Значи, тази именно нова институция още веднаж се подчертава тук — тя трябва да съществува. Новото, което тук се разправя, то е, че тази институция да бъде разпространена не само върху обвиняемите в извършването на грабежи, но и върху обвинените в разбойничество. Спремо разбойниците гражданите имат тези права и преди обявяването им за престъпници. Какви права собствено се дават на гражданите? И нека се забележи, че в настоящия параграф се говори за снабдяване, за осигуряване на гражданите нови и нови права. Мислило се, че г. г. управниците днес са склонни да реализират и това нещо — да стесняват до голема степен правата на гражданите, а се оказва, че те тук са влезли в една съвършено друга роля: те снабдяват гражданите с такива права, именно за престъпниците, обявени в „Държавен вестник“, като всеки гражданин може да улови известен престъпник и да го предаде на властта. Всеко лице при преследването и залавянето на такива лица има правата на полицейски стражар. Впрочем, онези права, които през м. февруарий са били дадени на гражданите, са права за преследване и залавяне на престъпниците, по-конкретно казано, са права на стражари. Това са то правата на българските граждани, с които българското правителство иска да увеличава habeas corpus на българската държава. Обаче тези права за острастивяване на българските граждани още повече се разширяват, като правата на българските стражари се дават на българските граждани и по отношение на разбойниците. Трябва да разберем, обаче, по-конкретно, в какво точно се състоят тези стражарски права дадени на българските граждани. В първата редакция, както бе сложен законопроектът за изтребление на разбойниците на първо четене, с една голема откровеност и яркост се разправяше в чл. 16, че лице, което е било обявено за

отявлен разбойник, може да бъде убито от всеки гражданин, ако в продължение на пет дни от публикацията не се предаде доброволно. Касае се значи за едно право, което се дава на българските граждани да убиват. В законопроектът за изтребление на разбойниците, — който е изработен от комисията след като се е занимавала с него след първото четене, този член не съществува. Фактически, обаче, макар тази откровеност и яркост да не съществуват там, макар правото, което се даваше на българските граждани и да не съществува вече, все таки правото, което днес се дава и разрешава в свързка с преследване на разбойниците и на обвиняемите в грабеж, не е по-малко от убиване. Това именно трябва да схванем тук, за да можем да заемем една правилна позиция по отношение на този законопроект. В този законопроект за изтребление на разбойничеството, именно в чл. 2, се казва: (Чете) „Изтреблението на разбойниците в околнята, дето са се появили, се възлага на полицията, жандармерията и войската. Ако тази сила е недостатъчна за изтребление на разбойниците, околняския началник може да образува потери, с които да ги преследва“. Следователно, първото средство, с което ще си служи държавата при преследване на разбойниците, това са именно полицията, жандармерията и войската. По-нататък в чл. 5 е казано: (Чете) „Потераджия, който убие или залови разбойник, получава награда от 5000 до 20.000 лева“. Понеже тук се говори за възнаграждението, което получава потераджията, който убива престъпниците, по-нататък се говори и за възнаграждението, което се дава на семейството на потераджията: (Чете) „Ако ли потераджията или длъжностното лице, което ги преследва, бъде убито, семейството му получава 50.000 лева обезщетение и инвалидна пенсия“. За пенсия тук се говори колкото за потераджията, толкова и за полицейските стражари. За правото на убиване, обаче, се говори само в първото предложение, а това право на пръв поглед е дадено само на членовете на потерата, на потераджията. Естествено е, че тук не може да се говори за възнаграждението също така и за полицейския стражар, едно специално възнаграждение за него не се говори, защото той е едно длъжностно лице, а повикания за случая, ad hoc, потераджия ще получи възнаграждение за убийството, което направи. Макар да не се говори за право на убиване, което се извършва от старши стражар, съвършено ясно е, че такова право нему е дадено, защото, когато не се повика потера, тази работа ще се върши от полицейските стражари и т. н. Ако, следователно, в § 163, който става § 164, се казва, че гражданите получават право да преследват и залавят такива лица и че тези права били права на полицейските стражари, то е очевидно, че наредбата, която по-рано беше изобразена в законопроектът за изтребление на разбойниците и която се отнасяше именно до тия възнаграждения и т. н., тази наредба по този начин тук е съхранена. Ето, следователно, какви са правата, които с този законопроект се дават на българските граждани — това са права на убиване. Иначе не може да бъде, когато наред с този законопроект имаме да разглеждаме законопроектът за изтребление на разбойниците. Това не е законопроект за поправяне, за превъзпитание, за обезвреждане на разбойниците и т. н.; това е чисто и просто законопроект за технико изтребление. И това изтребление се поверява на специални органи, но същевременно се оскуражават и българските граждани да действуват като стражарите, именно — да убиват. Това е то, значи, което е легнало в основата на тази именно наредба. И тогаз се явява въпроса: кое е заставило правителството да се отнася по такъв строг начин спремо разбойниците? Нема съмнение, че пакостите, които разбойниците причиняват на обществото, не са малко. Това ще бъдат отделни домове, това ще бъдат групи домове от едно село и сигурно некой път и цели села, които ще бъдат опустошени, опожарени и т. н., макар че аз не знам да е имало още такива грозни случаи на опожаряване и ограбване цели села от разбойници. Обаче ние трябва да сравним начина, по който правителството тук смета да се отнесе спремо този род пакостници, с начина на отнасянето, който правителството тук усвоява по отношение на другите пакостници. Какво сравнение може да има между оная пакост, която разбойниците причиняват, и пакостта, която българското управление е причинило на страната преди войните, през войните и особено в последствие? Това убийство, което се препоръчва да пригърнат на гражданите, за да се избавят от тези пакост-

ници, това убийство ще бъде упражнявано и спремо тези, които през войната спекулираха. Тех именно българи народ познава като колосални пакостници, защото едно е да опожарите едно село и друго е да опожарите целия българи народ, като оставите вдовици и деца без достатъчно средства за препитаване. А това беше през време на войната. И тжко за да се даде удовлетворение на българи народ за спекулата, на която то беше изложено, българи народното правителство бе намерило за нужно да прокара закона за преследване на спекулантите със знаменития чл. 4. Обаче чл. 4 напоследък изчезна и всички ония, които беха причинили тези колосални пакости, днес сж на завет и в края на крайщата нищо не е върнато на българи народната хазна и на българи народ от онова, което е реализирано от този род лица. Никой не признава себе си за спекулант. На всички, обаче, е известно, и българи народ знае, че тези спекула е именно причината, за да се лишават българи народни граждани и българи народните трудящи се маси от възможността да използват тези продукти от първа необходимост, които в достатъчно големо изобилие сж шествуват в Българи. Обаче преследването на този род лица не става; напротив, знаем, че партията, която днес управлява все повече и повече влиза в кръговете на лицата, които изкористват именно тези средства за увеличени продуктите от първа необходимост. Тжй че би требвало да се попита: българи народ е запознат и с пакостниците от друг характер, именно тези, които използват удобствата на законите, които се прокараха — напр. против спекулантите през време на войната — за да изнудят по този начин богатите; преследват ли се тези хора с такива кржти мерки, както тук? Това не се върши затуй защото тези, които изкористваха, които използват чл. 4, сж тжко в средата на онази партия, която днес управлява. Сравнението, което правим тук, в края на крайщата безспорно дава ясно да разберем, че тук се касае за преследване на хора, които немаат нищо общо с буржоазията. Дотолкова, доколкото най-колосалните пакости, вършени на българи народ, сж вършени от членовете на буржоазната класа, за техното преследване или имаме закони, които сж извънредно меки, или вобще немаме никакви закони. Целата тази мерка се прави по отношение на такъв род население, което очевидно се вербува от най-зле поставената част на българи народното население, защото нам е известно откъде могат да бъдат вербувани такива разбойници. Това не сж капиталистите на града и заможните от селата, защото последните сж заинтересовани за изстребението на тези разбойници чрез подобен род кржти мерки. Те сж, безспорно, от бедните в села и градове и особено от селата — те сж, които сжздават разбойниците. Сжвършено очевидно е, че тези хора трябва да бъдат предмет на обржжение от сжвършено друг характер, различен от този, който се препоржчва тук. Ясно е за народните маси, че онези, които днес страдат най-много, можем да ги разделим на три категории: на първо место сж тези — и техния брой твърде силно расте — които най-много страдат от натиска от всекакъв характер от днешното общество и които сж сжумели да сжзнаят този натиск и да обединят своите усилия в борбата против днешните негзоди, а така сжщо и в борба за подобрене на своето положение — това сж именно тези, които днес сжставляват кадрите на Комунистическата партия, които влизат

тази партия, които и сжчувствуват, както и тези, които се редят в синдикатите. От друга страна ние наблюдаваме широки трудящи се маси, на които тежкото положение докарава едно грозно отчаяние, които, обаче, не минават в сжзнание, и именно тези маси, сжвършено смазани, сигурно нема да ви даят рекрuti в редовете на разбойниците. Тези, обаче, които поради това отчаяние потърсят едно сжвършено неэффективно средство за отмжление и наказание на обществото, в техната среда ние ще намерим разбойниците. Именно тази част от населението, която е жертва на днешното лошо, мизерно положение, тази част от обществото правителството си задава за цел да преследва. Обаче главната цел, която се преследва тук и която сме в положение да посочим с факти, е, че под предлог на преследване на разбойници ще бъде преследвана именно тази част от онещастливените днес, която е успела да сжзнае своето положение и се е наредила в редовете на революционната Комунистическа партия. Имаме доказателства, какво още когато се разгласи, че ще бъде сжздаден закон за преследване на разбойниците, полицейската власт се ухитри да преследва наши другари. Нашият старозагорски окржжен агитатор е бил преследван защото „бил имал качествата на разбойник“.

И. Гетов (з): Ятаж на разбойници.

Д. Попов (к): Сжобни се тук от нашия другар Максимов, че едно село в Бургазко, Карабунар, е било вдигнато сред нощ на крак и е било дължко да даде потера под предлог, че сж се явили разбойници, без да сжществуват подобно нещо. Тук един от представителите на болшинството сжвършено ясно и твърде цинично е заявил, че този род престжпления от страна на полицейските власти в страната ще бъдат защитавани от правителството, а то ще каже, че този законопроект, станал закон, преследвайки уж разбойници — в която област ще има да се вършат много зверщини — фактически в големата своя част ще бъде употребен именно против наши другари. Това е то, което искам да подчертая. Вие ще говорите, че преследват разбойници, обаче вие ще облечете в качеството на разбойник и един комунист, който не ви е удобен.

И. Гетов (з): Щом има бомби.

Д. Попов (к): Това е то, което сигурно ще има да правите в бъдеще и което искаме тук да установим.

И. Гетов (з): Щом е хванал балкана и е взел пушката.

Д. Попов (к): Ето защо нашата група се енергично противопоставя на § 164.

Председателя: Дебатите по § 163, който става § 164, се приключват.

Г. г. народни представители! Ще вдигнем заседанието за в среда — вервам, че нема да имате нищо против това — със сжщия дневен ред. Които сж сжгласни, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Сжбраннието приема.

Заседанието се вдига за среда, 2 ч. сл. пл.

(Вдигнато в 6 ч. 35 м. вечерта)

Председател: Н. АТАНАСОВ.

Подпредседател: Г. МАРКОВ.

Секретар: И. ВЖЛКОВ.

Началник на Стенографското отделение: **Т. ГЖЛЖБОВ.**